

REWITALIZACJA KARTUZ

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI
KARTUZ DO ROKU 2020
RAPORT Z DELIMITACJI OBSZARÓW
PROBLEMOWYCH

Kartusy, kwiecień 2015 r.

opracowanie na zlecenie Gminy Kartuzy:

AMT Partner sp. z o.o.
ul. Jaškowa Dolina 16 lok. 3
80-252 Gdańsk
www.amtpartner.pl

Spis treści

1. Wstęp	4
2. Charakterystyka Miasta	5
Położenie miasta oraz układ komunikacyjny	5
Demografia.....	6
Gospodarka	7
3. Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni Miasta	8
Metodyka delimitacji obszarów kryzysowych w jednostkach urbanistycznych	8
4. Identyfikacja zróżnicowania wewnątrzmijskiego Kartuz w jednostkach urbanistycznych	18
5. Wyniki delimitacji i wskazanie obszarów do rewitalizacji	21
Podsystem społeczny	23
Podsystem gospodarczy	35
Podsystem przestrzenny	39
6. Wybór obszaru zdegradowanego	43

1. Wstęp

Niniejszy Raport z Delimitacji Obszaru Zdegradowanego stanowi podsumowanie I etapu planowania procesów rewitalizacyjnych na obszarach zdegradowanych (problemowych) miasta Kartuzy

Dokument zawiera analizę struktury miasta w podsystemach społecznym, gospodarczym i przestrzennym, uwieńczoną wskazaniem obszarów zdegradowanych miasta, na których w sposób szczególny kumulują się negatywne zjawiska społeczno-gospodarcze. Wskazane obszary przeznaczone zostaną do objęcia Lokalnym Programem Rewitalizacji, przedstawiającym rozwiązania konkretnych problemów zidentyfikowanych na obszarach zdegradowanych miasta, integrując jednocześnie różne źródła finansowania przedsięwzięć mogących oddziaływać na poprawę stanu istniejącego zarówno bezpośrednio, jak i w sposób pośredni, w tym:

- środki z funduszy strukturalnych;
- środki wsparcia krajowego;
- środki własne miasta.

2. Charakterystyka Miasta

Położenie miasta oraz układ komunikacyjny

Miasto Kartuzy położone jest w Gminie Kartuzy, w centralnej części województwa pomorskiego, w zachodniej części Aglomeracji Gdańskiej, w mezoregionie Pojezierza Kaszubskiego. Stolica gminy – Kartuzy oddalona jest o 33,2 km od stolicy województwa – Gdańska. Gmina Kartuzy ma status gminy miejsko – wiejskiej, na którą składa się: miasto Kartuzy, 24 sołectwa, 32 miejscowości wiejskie, w tym 26 wsi.

Miasto Kartuzy jest siedzibą powiatu, który składa się z 8 gmin (Sierakowice, Sulęczyń, Stężyca, Przdokowo, Somonino, Chmielno, Żukowo i Kartuzy).

Położenie gminy Kartuzy na tle województwa pomorskiego i powiatu kartuskiego przedstawiają mapy.

Rysunek 1 Położenie gminy Kartuzy w województwie pomorskim i powiecie kartuskim

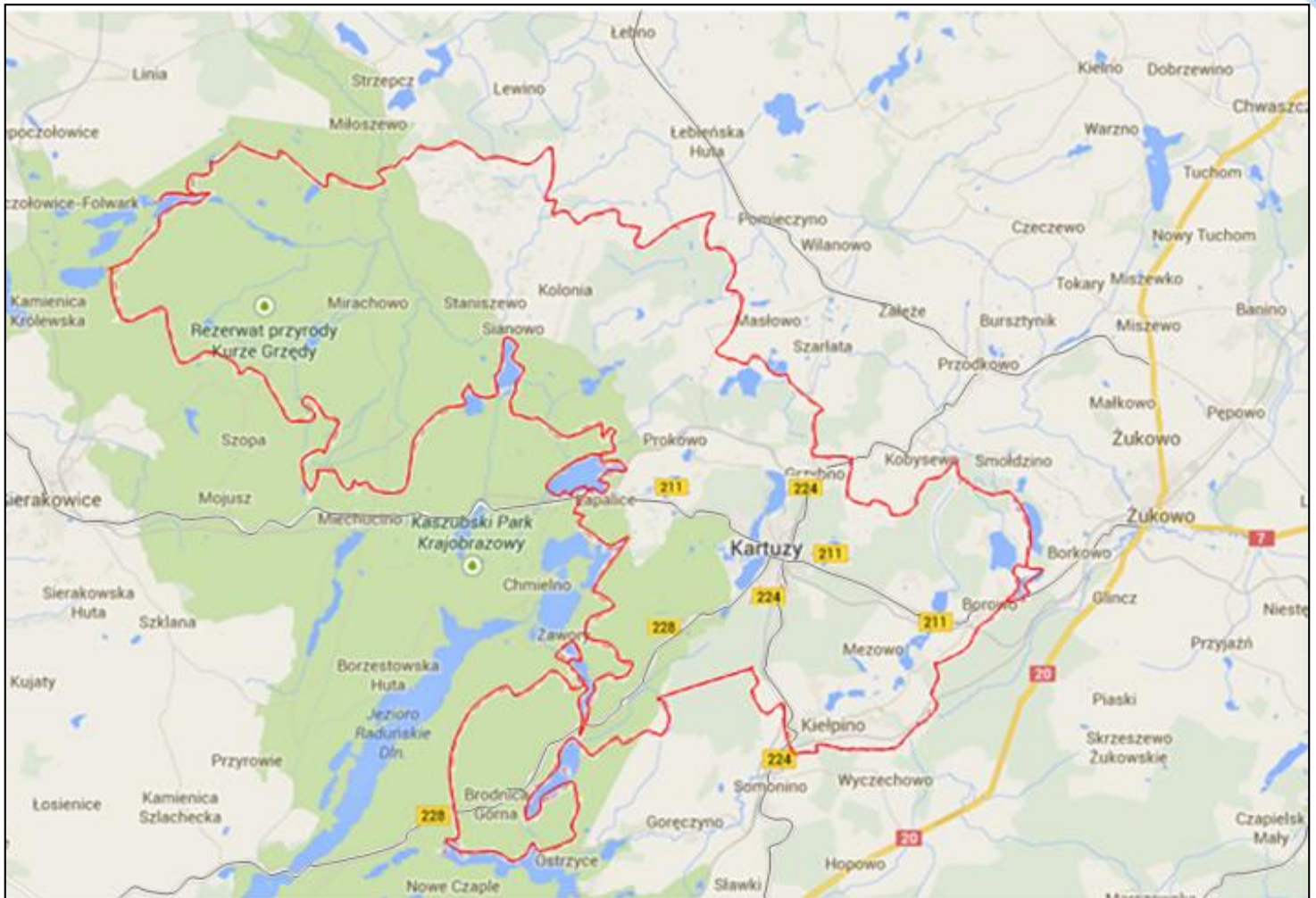

Źródło: Opracowanie własne na podstawie map dostępnych na: www.commons.wikimedia.org

Dostępność komunikacyjna Kartuz jest bardzo dobra - do miasta prowadzi 5 dróg wojewódzkich w kierunkach: Gdynia, Gdańsk, Bytów, Lębork, Kościerzyna/Tczew oraz system dróg o znaczeniu regionalnym, powiatowym i lokalnym. W promieniu kilkunastu kilometrów od miasta przebiegają dwie tranzytowe drogi krajowe (nr 7 i 20).

Otoczenie komunikacyjne miasta Kartuzy prezentuje poniższa mapa.

Rysunek 2 Otoczenie komunikacyjne miasta Kartuzy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie map z serwisu Google Maps

Miasto posiada połączenia autobusowe z Gdańskiem i Gdynią, a także Słupskiem, Bytowem, Kościerzyną i Wejherowem. Znajdujący się w odległości 20 km od Kartuz Port Lotniczy im. Lecha Wałęsy gwarantuje szybkie połączenie z krajami Europy. Dojazd komunikacją samochodową z Kartuz na lotnisko możliwy jest w czasie 30 minut. W Kartuzach znajduje się stacja kolejowa, która obecnie obsługuje połączenia w sezonie letnim z Gdyni do Kartuz.

Demografia

Miasto Kartuzy zamieszkuje 14 138 mieszkańców (stan na dzień 31.12.2013 r.). Gęstość zaludnienia na terenie miasta wynosi 2 268,4 osób/km².

W ujęciu ogólnym liczba mieszkańców miasta Kartuzy, mimo wahań, utrzymuje się na stałym poziomie. Zauważalny jest spadek liczby ludności w mieście, przy jednoczesnym wzroście liczby mieszkańców w części wiejskiej gminy Kartuzy, co potwierdza ogólnokrajowy trend związany z odpływem mieszkańców miast w kierunku terenów wiejskich. Niemalże znaczenie ma również migracja ludności w kierunku aglomeracji trójmiejskiej. Liczbę mieszkańców miasta Kartuzy w latach 2009-2013 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1 Liczba mieszkańców Miasta Kartuzy w latach 2009-2013

Stan na 31 XII	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba mieszkańców Miasta Kartuzy	14 951	15 201	15 122	15 007	14 138

Źródło: Urząd Miejski w Kartuzach

Struktura ekonomiczna grup wiekowych w mieście jest dość korzystna. Według danych Urzędu Miejskiego w Kartuzach największą liczbę mieszkańców Kartuz stanowią osoby w wieku produkcyjnym – jest ich 8 680, co stanowi 61,4% ogółu mieszkańców miasta. Kolejną najliczniejszą grupą są mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej) – 2 893 osób, co daje 20,4% ogółu ludności. Najmniejszą, choć nadal znaczącą grupę stanowią mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym – 2 565 osób, co stanowi 18,1% ogółu mieszkańców miasta. Zauważalne jest starzenie się społeczeństwa miasta związane między innymi z odpływem ludności w wieku produkcyjnym do większych miast aglomeracji trójmiejskiej oraz na tereny wiejskie.

Gospodarka

Charakterystyczną cechą lokalnej gospodarki miasta Kartuzy jest duża aktywność inwestorów prywatnych, zwłaszcza w sferze usług. W 2013 roku na terenie miasta zarejestrowanych było 1 037 podmiotów gospodarki narodowej.

Do największych i skutecznie działających branż należą:

- budownictwo,
- usługi instalacyjno-budowlane i wodno - kanalizacyjne,
- stolarka PVC i aluminiowa,
- przetwórstwo owocowo-warzywne,
- produkcja i handel,
- gastronomia i hotelarstwo,
- poligrafia,
- składy opałowe,
- warsztaty samochodowe i stacje diagnostyki, obsługa pojazdów,
- przedsiębiorstwa oczyszczania i pielęgnacji zieleni.

Liczba podmiotów gospodarczych z roku na rok rośnie. Świadczy to o dobrze wykształconej gospodarce, co czyni Kartuzy zauważalnym ośrodkiem handlowym o znaczeniu lokalnym, regionalnym i wojewódzkim.

3. Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni Miasta

Metodyka delimitacji obszarów kryzysowych w jednostkach urbanistycznych

Obszary zdegradowane wyznaczone są w procesie porównywania wewnątrzmijskiego stopnia zróżnicowania poszczególnych wskaźników cząstkowych oraz syntetycznych wskaźników degradacji. Klasyfikacja została skonstruowana tak, by łączyła w sobie trzy najważniejsze, w kontekście założonego celu, cechy terenów miejskich:

- funkcję terenu,
- fizjonomię (jego budowę przestrzenną i charakter zabudowy),
- intensywność użytkowania (poziomą i pionową).

W procesie wyznaczania granic poszczególnych jednostek urbanistycznych wykorzystywane są różnego rodzaju źródła informacji przestrzennych, które pozwolą zbudować podział możliwie intuicyjny dla mieszkańców miasta. Stąd też niezbędne było wykorzystanie takich źródeł danych jak:

- istniejące i historyczne granice dzielnic samorządowych,
- jednostki GUS (obwody spisowe i obręby statystyczne),
- kataster nieruchomości,
- wszystkie dostępne mapy miasta (historyczne i topograficzne),
- numeryczny model terenu,
- struktura tkanki miejskiej,
- wyniki badań literatury i inne.

Wyłonienie kluczowych obszarów predysponowanych do kompleksowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest niezbędne dla zapewnienia odpowiedniej koncentracji środków i działań w tym zakresie rewitalizacji.

W przedmiotowym przypadku za punkt wyjścia dla procesu wyznaczania jednostek urbanistycznych postanowiono przyjąć podział zastosowany w dokumencie „Aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Kartuzy do roku 2020” – aktualnym i naczelnym dokumencie strategicznym Gminy Kartuzy. Zastosowany tam podział opiera się zarówno na określeniu funkcji poszczególnych jednostek, a także powszechnie przyjętego i funkcjonującego w społeczeństwie podziału miasta na jego części, głównie w oparciu o charakter zabudowy i czas powstania poszczególnych osiedli. Co więcej, należy podkreślić, iż zastosowany wówczas podział był poddany analizie wskaźnikowej, w ramach której oceniano znaczenie wybranych problemów społecznych (m.in. ubóstwo, bezrobocie, przestępczość) w ramach poszczególnych obszarów. Analiza została sporządzona zgodnie z wytycznymi dla Zintegrowanych Programów Rozwoju Obszarów Miejskich (ZIPROM).

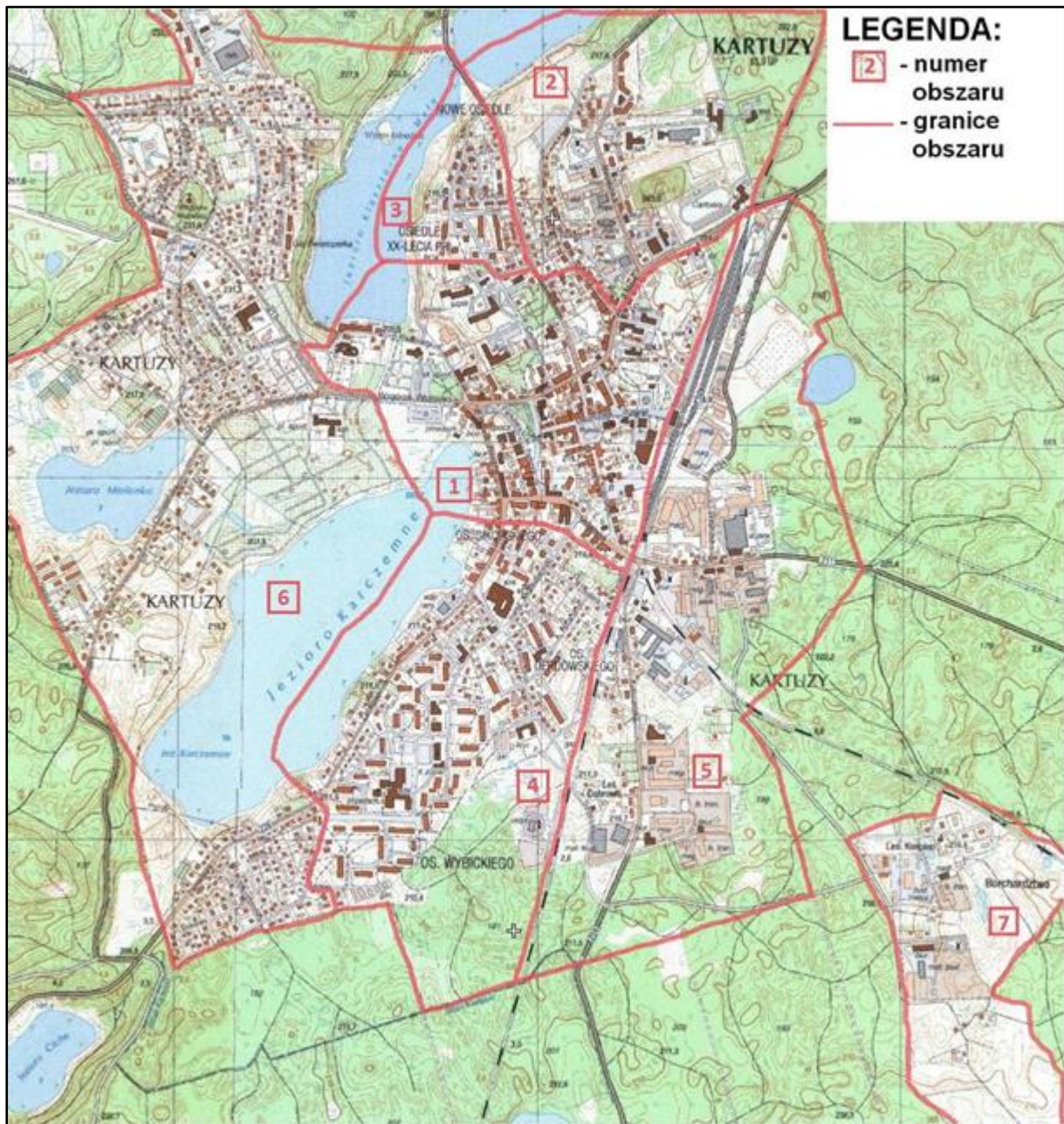
Przyjęty tam podział dzielił obszar Gminy Kartuzy (obszar miejski i wiejski) na 8 jednostek:

- obszar 1 - Centrum
- obszar 2 – Tereny sportowe na północ od ulicy 3 Maja

- obszar 3 – Obszar na pń.-zach. od Centrum
- obszar 4 – Osiedle Wybickiego
- obszar 5 – Tereny przemysłowe na wsch. od linii kolejowej
- obszar 6 – Obszar na pńd.-zach. od centrum
- obszar 7 – Burchardtowo
- obszar 8 – pozostały obszar wiejski gminy

Podział zaprezentowano w formie graficznej.

Rysunek 3 Plan Miasta Kartuzy z naniesionym podziałem na obszary problemowe, obowiązującym w dokumencie „Aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Kartuzy do roku 2020”

Źródło: „Aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Kartuzy do roku 2020”

Z uwagi na fakt, iż analiza obszarów w kontekście ich przyszłej rewitalizacji dotyczyć powinna wyłącznie obszaru miejskiego Gminy Kartuzy, obszary 7 i 8 wyłączone z dalszej analizy.

Następnie, mając na uwadze określone przez S. Liszewskiego w opracowaniu „Tereny miejskie. Podział i klasyfikacja” zalecenia dotyczące wytyczania jednostek urbanistycznych na potrzeby delimitacji obszarów problemowych, zdecydowano, iż cztery duże jeziora znajdujące się wewnątrz obszaru miasta, tj. jeziora: Klasztorne Małe, Klasztorne Duże, Karczemne i Mielenko powinny zostać wyłączone z poszczególnych obszarów, tak by nie były poddawane dalszej analizie. Wyłączono tym samym obszar o powierzchni ok. 117 ha, co stanowi niemal 19% powierzchni miasta.

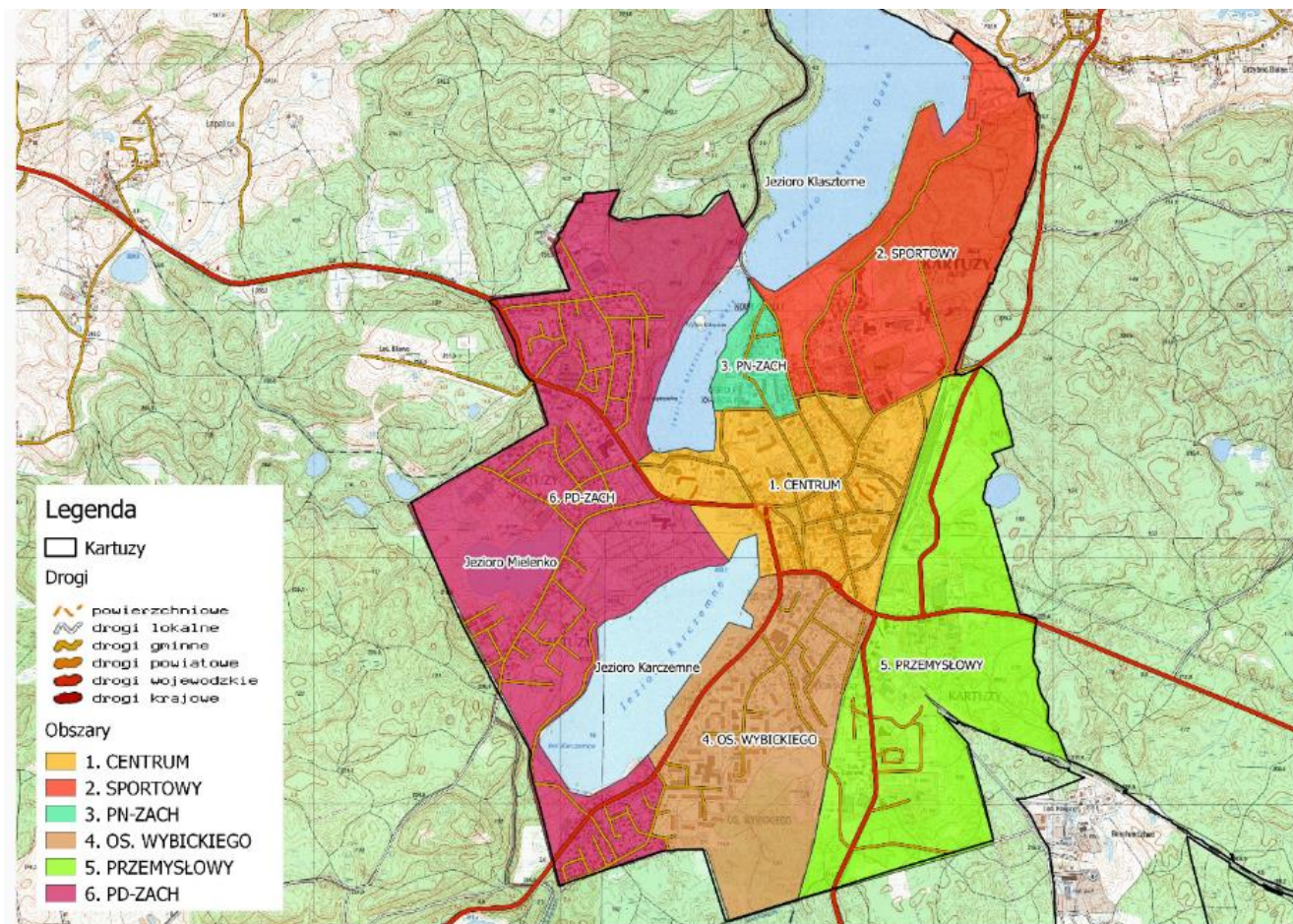
W celu zachowania spójności funkcjonalnej i architektonicznej założono także skorygowany przebieg granic obszaru nr 1 – centrum w jego zachodniej części, tak by okolice zespołu klasztornego, ściśle związanego z historycznym centrum Kartuz znalazły się w całości w zasięgu obszaru nr 1. Granicę wschodnią obszaru przesunięto na wschód, na linię torowiska.

Po zastosowaniu powyższych korekt przyjęto następujący podział, stanowiący podstawę dalszej analizy, mającej na celu wyłonienie obszarów zdegradowanych:

- obszar 1 - Centrum
- obszar 2 – Tereny sportowe na północ od ulicy 3 Maja
- obszar 3 – Obszar na półn.-zach. od Centrum (m.in. Osiedle XX-lecia PRL)
- obszar 4 – Osiedle Wybickiego
- obszar 5 – Tereny przemysłowe na wsch. od linii kolejowej
- obszar 6 – Obszar na połd.-zach. od centrum

Zaproponowany podział na obszary przedstawiono również w formie graficznej.

Rysunek 4 Przyjęty podział Miasta Kartuzy na obszary problemowe

W tabeli poniżej zaprezentowano podstawowe dane dotyczące wyodrębnionych obszarów problemowych.

Tabela 2 Podstawowe dane charakteryzujące poszczególne obszary problemowe

Lp.	Kryteria	Powierzchnia [ha]	Udział w ogóle powierzchni	Liczba mieszkańców	Udział w ogóle mieszkańców	Liczba osób w wieku produkcyjnym
	Obszar					
	Kartuzy - miasto	623,71		14 138		8 680
1	Centrum	61,24	9,82%	1 982	14,02%	1 158
2	Tereny sportowe na północ od ul. 3 Maja	81,76	13,11%	1 060	7,50%	660
3	Obszar na półn.-zach. od Centrum	11,15	1,79%	1 263	8,93%	731
4	Osiedle Wybickiego	77,48	12,42%	6 293	44,51%	3 899
5	Tereny przemysłowe na wschód od linii kolejowej	111,74	17,92%	289	2,04%	187
6	Obszar na połd.-zach. od Centrum	163,07	26,14%	3 251	22,99%	2 045
	Jeziora: Klasztorne Małe, Klasztorne Duże, Mielenko, Karczemne	117,27	18,80%			

W kolejnych tabelach zaprezentowano skrócony opis poszczególnych obszarów, jego główne cechy i funkcje, a także zidentyfikowane zasoby.

Obszar nr 1 – Centrum	
Zakres obszaru:	Ulice: 3 maja (do ul. Sambora- nr domu 1-15, 17,19,21,21A,23) Wzgórze Wolności (do ul. Chmielńskiej- nr domu 1- SzP nr 2), Klasztorna, PCK, Ceynowy, Majkowskiego (do ul. Przy Rzeźni- nr domu 1-10A, 12,12A,14,14A,16,18,20,22), Jeziorna (do ul. Gdańskiej- nr domu 3-12, 14,16,16A,18,18A,18B), Kolejowa, 11 listopada, Gen. Hallera, Kościuszki, Bielińskiego, Gdańska (do Kościerskiej- nr domu 1-24,24A,25,27,27A), Parkowa, Rynek, Dworcowa, Plac Brunona, Szkolna, Dworzec
Liczba mieszkańców:	1 982 (2013 r.)
Funkcja i charakterystyka obszaru:	<ul style="list-style-type: none"> • Turystyczna, handlowa, usługowa oraz administracyjna • Obszar wytyczony w granicach historycznego centrum miasta

Instytucje publiczne:	<ul style="list-style-type: none"> • Urząd Miejski • Starostwo Powiatowe • Sąd Rejonowy • Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej • Środowiskowy Dom Samopomocy • Klub Abstynenta „Novum” • Szkoła podstawowa nr 1 • Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna • Prokuratura Rejonowa • Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej • Państwowa Szkoła Muzyczna • I Liceum ogólnokształcące • Zakład Ubezpieczeń Społecznych Inspektorat w Kartuzach • Kartuskie Centrum Kultury • Miejskie Centrum Informacji
Pozostała infrastruktura użyteczności publicznej:	<ul style="list-style-type: none"> • Dworzec kolejowy • Dworzec autobusowy • Urząd Pocztowy • Postój TAXI • Przychodnia lekarska • Szpital powiatowy • Pogotowie ratunkowe • Parafia Rzymskokatolicka- Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny • Parafia Rzymskokatolicka- Świętego Kazimierza
Organizacje pozarządowe:	<ul style="list-style-type: none"> • Stowarzyszenie Regionalny Zespół Pieśni i Tańca „Kaszuby” • Stowarzyszenie „Kolegiata Kartuska” • Stowarzyszenie „Mini Klub Polska” • Towarzystwo Miłośników Kartuz • Stowarzyszenie Instytut Rozwoju „Plus” • Inicjatywa Rozwoju Kartuz • Fundacja Społeczna Akademia Wdrażania Innowacji Technologicznych • Stowarzyszenie Aktywne Kaszuby • Stowarzyszenie Turystyczne Kaszuby • Pomorski Inkubator Przedsiębiorczości • GKS Cartusia 1923 • Gminny Klub Sportowy „Cartusia” • Stowarzyszenie Abstynenckie „Kaszuby” • Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych przy S.O.S. w Kartuzach • Stowarzyszenie Na Rzecz Kultury, Aktywizacji, Rehabilitacji, Terapii i Autonomii „Karta” • Kaszubskie Stowarzyszenie Głuchych • Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej „SPOEKON”

	<ul style="list-style-type: none"> • Stowarzyszenie Świat Autyzmu • Fundacja Edukacji i Działań Społecznych • Stowarzyszenie dla Rozwoju Edukacji przy ZSZIO • Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły Katolickie • Stowarzyszenie Przyjaciół Jedyńki • Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły „Klasztorna” • Stowarzyszenie „Musica Cartusiana” przy Państwowej Szkole Muzycznej • Stowarzyszenie „Ad-Intende – Z Sercem” • Towarzystwo Ochrony Wzroku • Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Niemieckiej • Fundacja „Ocalić źródło” im. Bł. Salomei
Przedsiębiorstwa społeczne:	<ul style="list-style-type: none"> • Spółdzielnia Socjalna „Pozytywka” • Spółdzielnia Socjalna „Kaszubska Tęcza”

Obszar nr 2 – tereny sportowe na północ od ul. 3 maja

Zakres obszaru:	Ulice: 3 maja (od ul. Sambora- nr domu 16,18,20,22, 25-37), Przy Rzeźni, Mściwoja II, Słoneczna, Sambora
Liczba mieszkańców:	1 060 (2013 r.)
Funkcja i charakterystyka obszaru:	<ul style="list-style-type: none"> • Rekreacyjna oraz mieszkaniowa, częściowo przemysłowo-składowa • Obszar wytyczono wokół skupionych na tym terenie terenów rekreacyjnych i sportowych • Podaż terenów inwestycyjnych
Instytucje publiczne:	<ul style="list-style-type: none"> • Powiatowy Urząd Pracy • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie • Komenda Powiatowa Policji • Kartuskie Przedsiębiorstwo Wodociągowe i Kanalizacyjne • Zespół Szkół Technicznych • Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna • Biblioteka Pedagogiczna
Pozostała infrastruktura użyteczności publicznej:	<ul style="list-style-type: none"> • Stadion miejski • Przychodnie lekarskie • Klub sportowy „Cartusia” • Inkubator przedsiębiorczości
Organizacje pozarządowe:	<ul style="list-style-type: none"> • Stowarzyszenie „Borowy Las dla Przyszłości” • Stowarzyszenie Przyjaciół Technika • Stowarzyszenie Powiatowego Sejmiku Młodzieży

Obszar nr 3 – Obszar na pñn.-zach. od Centrum (Osiedle Nowe, Osiedle XX-lecia PRL)

Zakres obszaru:	Osiedle: XX-lecia PRL Ulice: Nowe Osiedle, Cicha, Majkowskiego (nr domu 11,13,13A,15,17,19,21, 23-38)
Liczba mieszkańców:	1 263 (2013 r.)
Funkcja i charakterystyka obszaru:	<ul style="list-style-type: none"> • Mieszaniowa • Obszar wytyczono w granicach powstających w latach 60. i 70. XX w. osiedli mieszkaniowych
Instytucje publiczne:	<ul style="list-style-type: none"> • BRAK
Pozostała infrastruktura użyteczności publicznej:	<ul style="list-style-type: none"> • Zakład Gospodarki Mieszkaniowej • Ciepłownia miejska
Zarejestrowane organizacje pozarządowe:	<ul style="list-style-type: none"> • Stowarzyszenie Kupców Targowiska

Obszar nr 4 – Osiedle Sikorskiego

Zakres obszaru:	Osiedla: Wybickiego, Derdowskiego, Sikorskiego Ulice: Zamkowa (do ul. Leśnej- nr domu 1-35, 37,39,39A), Tredera, Piłsudskiego, Przy Torach, Abrahama, Sędzickiego (do torów kolejowych- nr domu1-20, 22,22A,22B,24,24A,26,26A,26B,30,38), Jeziorna (nr domu 13,13A,13B,13C,17, 19-38)
Liczba mieszkańców:	6 293 (2013 r.)
Funkcja i charakterystyka obszaru:	<ul style="list-style-type: none"> • Mieszaniowa • Obszar wytyczono w granicach powstałych w latach 60. I 70. XX w. osiedli mieszkaniowych (Sikorskiego, Wybickiego, Derdowskiego), a także przylegających osiedli domów jednorodzinnych
Instytucje publiczne:	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2 • Gimnazjum nr 1 • Zakład Energetyki Ciepłej Spec-Pec • Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Biuro Powiatowe • Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
Pozostała infrastruktura użyteczności publicznej:	<ul style="list-style-type: none"> • Pływalnia • Filia Urzędu Poczтового • Przychodnia lekarska • Spółdzielnia Mieszkaniowa „Kaszuby” • Parafia Rzymskokatolicka- Św. Wojciecha • Kotłownia • Kartuskie Centrum Caritas

Organizacje pozarządowe:	<ul style="list-style-type: none"> • Stowarzyszenie Kupców Budowy Hali Targowej • Kaszubskie Stowarzyszenie Sportowe „Sokół” • Fundacja „Biała Karta” • Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły „Delta”
Przedsiębiorstwa społeczne:	<ul style="list-style-type: none"> • Spółdzielnia Socjalna „Pasja”

Obszar nr 5 – tereny przemysłowe na wschód od linii kolejowej

Zakres obszaru:	Ulice: Węglowa, Gdańska (od ul. Kościerskiej- nr domu 26, 28 -43), Kościerska, Sędzickiego (od torów kolejowych - nr domu 21,21B,21C,23), Marszałkowskiego, Zacisze
Liczba mieszkańców:	289 (2013 r.)
Funkcja i charakterystyka obszaru:	<ul style="list-style-type: none"> • Przemysłowa • Obszar wytyczono w granicach funkcjonujących we wschodniej części miasta i odciętych linią kolejową terenów przemysłowo-składowych
Instytucje publiczne:	<ul style="list-style-type: none"> • Urząd Skarbowy • Starostwo Powiatowe • Muzeum Kaszubskie
Pozostała infrastruktura użyteczności publicznej:	<ul style="list-style-type: none"> • Brak
Organizacje pozarządowe:	<ul style="list-style-type: none"> • Towarzystwo Przyjaciół Muzeum Kaszubskiego im. Franciszka Brzezińskiego

Obszar nr 6 – na zachód od Centrum

Zakres obszaru:	Osiedle: Zielone Wzgórze Ulice: Wzgórze Wolności (od ul. Chmieleńskiej- nr domu 2-28), Prokowska, Łąkowa, Zagórze, Podgórna, Obr. Poczty Polskiej, Gdyńskich Kosynierów, Krasickiego, Bohaterów Westerplatte, Sienkiewicza, Reymonta, Reja, Prusa, Słowackiego, Konopnickiej, Mickiewicza, Kochanowskiego, Chmieleńska, Kwiatowa, Ogródków Działkowych, Bursztynowa, Polna, Bukowa, Dębowa, Jarzębinowa, Klonowa, Leśna, Lipowa, Jesionowa, Zamkowa (od ul. Leśnej - nr domu 36,36A,38,38A,38B, 40-83)
Liczba mieszkańców:	3 251 (2013 r.)
Funkcja obszaru:	<ul style="list-style-type: none"> • Mieszkaniowa • Najmłodsze osiedla mieszkaniowe w mieście, położone w zachodniej jego części
Instytucje publiczne:	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących • Szkoła Podstawowa nr 2

Pozostała infrastruktura użyteczności publicznej :	<ul style="list-style-type: none">• Agencja Poczтовая• Szkolne Schronisko Młodzieżowe
Organizacje pozarządowe:	<ul style="list-style-type: none">• Stowarzyszenie Kulturalno-Artystyczne „Perspektywa”• Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły Podstawowej Nr 2 w Kartuzach „Copernicus”

Z analizy wyłączony został obszar jezior: Klasztorne Małego, Klasztorne Dużego, Karczemnego i Mielenka o powierzchni 117,27 ha, co stanowi 18,8% obszaru Miasta Kartuzy.

4. Metodologia

Delimitacja obszarów kryzysowych uwzględnia przedstawiony w poprzednim punkcie podział Miasta na poszczególne obszary i prowadzona jest na podstawie wskaźników wskazanych tabelach 3 i 4, równolegle w trzech podsystemach:

- społecznym;
- gospodarczym;
- przestrzennym.

Podstawowym dokumentem stanowiącym wytyczne w procesie delimitacji są „Założenia do projektu wytycznych dotyczących programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020”, przyjęte Uchwałą nr 714/363/14 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 1 lipca 2014 roku.

Zgodnie z treścią dokumentu ocena sytuacji kryzysowej w podsystemach społecznym, gospodarczym i przestrzennym odbywać się będzie poprzez ocenę wskaźników obowiązkowych (gdzie za obszary kwalifikujące się do wsparcia należy uznać te, dla których wartości wskaźników są wyższe niż wartość referencyjna dla województwa) oraz wskaźników fakultatywnych (odniesionych do średniej wartości w całym mieście).

Kolejna tabela przedstawia zestawienie wskaźników obowiązkowych zawartych w przedmiotowych wytycznych wraz z opisującymi je parametrami. W następnej tabeli zaprezentowano katalog proponowanych wskaźników fakultatywnych, które mogą zostać wykorzystane w analizie porównawczej obszarów problemowych.

Należy tutaj nadmienić, iż w opisie podsystemu społecznego obok wskaźników obowiązkowych i wskaźników fakultatywnych wybranych spośród wskaźników zaproponowanych przez Instytucję Zarządzającą wykorzystano również dodatkowe wskaźniki fakultatywne, dostosowane do specyfiki lokalnej społeczności Kartuz i konsultowane z pracownikami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Wskaźniki te dotyczą problemów opiekuńczo-wychowawczych, uzależnień, rodzin wielodzietnych i niepełnych, aktywności zawodowej i niepełnosprawności. Poziom wybranych wskaźników fakultatywnych ustalono dla 100 osób z uwagi na rzadkość występowania danego zjawiska na poszczególnych obszarach.

Dane statystyczne przedstawione w dokumencie i zebrane we właściwych do ich zakresu instytucjach dotyczą 2013 roku. Stąd też, wartości referencyjne dla wskaźników są obowiązujące dla roku 2013. Wyjątkiem są wartości referencyjne dotyczące mieszkalnictwa, które pochodzą ze Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań przeprowadzonego w 2011 roku. Dla wskaźników obowiązkowych za wartości referencyjne przyjmuje się średnią dla województwa pomorskiego, natomiast dla wskaźników fakultatywnych – wartość średnią wyliczoną dla obszaru całego miasta Kartuzy.

Tabela 3 Wskaźniki obowiązkowe i ich wartości referencyjne

KRYTERIUM	SPOŁECZNE				GOSPODARCZE			PRZESTRZENNE	
Wskaźnik	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności	Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	Liczba przestępstw na 1 tys. ludności	Liczby przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych	Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w ogólnej liczbie	Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę (m ²)
Źródło danych wyznaczenia średniej wojewódzkiej i kraju	Bank Danych Lokalnych GUS 2013	Bank Danych Lokalnych GUS 2013	Bank Danych Lokalnych GUS 2013	Bank Danych Lokalnych GUS 2013	Bank Danych Lokalnych GUS 2013	Bank Danych Lokalnych GUS 2013	Bank Danych Lokalnych GUS 2013	Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011	Mieszkania w województwie pomorskim. Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011
POLSKA	51,6	3,4	27,6	9,3	18,4	10,6	27,3	46,5	23,8
POMORSKIE	53,8	2,7	28,7	8,2	17,1	11,8	28,6	42,3	23,0
Wartość dla obszarów objętych wsparciem	Odchylenie powyżej wartości referencyjnej	Odchylenie powyżej wartości referencyjnej	Odchylenie powyżej wartości referencyjnej	Odchylenie powyżej wartości referencyjnej	Odchylenie powyżej wartości referencyjnej	Odchylenie poniżej wartości referencyjnej	Odchylenie powyżej wartości referencyjnej	Odchylenie powyżej wartości referencyjnej	Odchylenie poniżej wartości referencyjnej
Rekomendowane źródła danych dla beneficjentów	Ośrodki Pomocy Społecznej	Urzędy Pracy	Komisariaty Policji/Rewiry Dzielnicowych Komendy Miejskie Policji		Biura ds. Ewidencji Ludności właściwych UM	Biura ds. gospodarki właściwych UM	Urzędy Pracy	Zarządcy nieruchomości komunalnych, Spółdzielnie mieszkaniowe, Wspólnoty mieszkaniowe	

Źródło: Założenia do projektu wytycznych dotyczących programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020

Tabela 4 Katalog wskaźników fakultatywnych przyjętych do delimitacji obszarów zdegradowanych (odnoszonych do średniej miasta) wraz ze źródłami ich pozyskania

KRYTERIUM SPOŁECZNE	KRYTERIUM GOSPODARCZE	KRYTERIUM PRZESTRZENNE
Liczba osób objętych nadzorem kuratora (źródło: Sąd Rejonowy w Kartuzach)	Liczba organizacji pozarządowych na 1 tys. mieszkańców (źródło: Urząd Miejski w Kartuzach)	Udział budynków generujących emisje niskie (posiadających piece węglowe, koksowe, ogrzewanie etażowe, itp.) oraz nieocieplonych, których główne drogi ewakuacyjne są wykonane z materiałów palnych do ogólnej liczby budynków (w %) (źródła: Urząd Miejski w Kartuzach, Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Kartuzach, Spółdzielnia Mieszkaniowa „Kaszuby” w Kartuzach)
Czyny karalne nieletnich na 1 tys. Ludności (źródło: Komenda Powiatowa Policji w Kartuzach)	Poziom dochodów ludności mierzony wysokością średniego PIT na mieszkańca (źródło: Urząd Skarbowy w Kartuzach)	Udział budynków wymagających remontu (źródła: Urząd Miejski w Kartuzach, Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Kartuzach, Spółdzielnia Mieszkaniowa „Kaszuby” w Kartuzach)
Liczba osób pobierających zasiłki z tytułu świadczeń rodzinnych na 1 tys. mieszkańców (źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kartuzach)		
Liczba osób uzależnionych na 100 osób (źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kartuzach)		
Liczba rodzin niepełnych na 100 osób (źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kartuzach)		
Liczba rodzin wielodzietnych na 100 osób (źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kartuzach)		
Liczba osób nieaktywnych zawodowo na 100 osób (źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kartuzach)		
Liczba osób nieaktywnych zawodowo 50+ na 100 osób (źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kartuzach)		
Liczba osób z niepełnosprawnością na 100 osób (źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kartuzach)		
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi na 100 osób (źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kartuzach)		
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi specjalistycznymi na 100 osób (źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kartuzach)		

5. Wyniki analizy porównawczej obszarów problemowych

W poniższym rozdziale zaprezentowano wyniki analizy porównawczej obszarów problemowych. Porównania dokonano przede wszystkim w oparciu o wskaźniki obowiązkowe i fakultatywne, zarówno proponowane przez Instytucję Zarządzającą, jak i wskaźniki własne.

Przedstawione dane ukazują stan na dzień 31 grudnia 2013 r.

Kolejna tabela prezentuje zbiorcze porównanie obszarów we wszystkich podsystemach. Pola zaznaczone szarym kolorem wskazują na wartość niekorzystną w odniesieniu do wartości referencyjnej, która wskazuje na degradację obszaru w danej dziedzinie. Wskaźniki obowiązkowe oznaczono kolorem zielonym.

W dalszej części rozdziału zaprezentowano szczegółowe porównanie obszarów pod kątem wskaźników w podsystemach społecznym, gospodarczym i przestrzennym.

Tabela 5 Porównanie obszarów w poszczególnych podsystemach

		Dane podstawowe charakteryzujące miasto i dany obszar problemowy (za 2013 r.)					Podsystem społeczny																
Lp.	Kryteria	Powierzchnia [ha]	Udział w ogóle powierzchni	Liczba mieszkańców	Udział w ogóle mieszkańców	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności	Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	Liczba przestępstw (na 1 tys. mieszkańców)	Liczba niebieskich kart na 1 tys. mieszkańców	Liczba osób objętych nadzorem kuratora na 1 tys. mieszkańców	Czyny karalne osób nieletnich na 1 tys. ludności	Liczba osób pobierających zasiłki z tytułu świadczeń rodzinnych na 1 tys. mieszkańców	Liczba rodzin z problemami opiekuńczo wychowawczymi (na 100 osób)	Liczba osób uzależnionych (na 100 osób)	Liczba rodzin niepełnych (na 100 osób)	Liczba rodzin wielodzietnych (na 100 osób)	Liczba osób nieaktywnych zawodowo (na 100 osób)	Liczba osób nieaktywnych zawodowo 50+ (na 100 osób)	Liczba osób z niepełnosprawnością (na 100 osób)	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi (na 100 osób)	Liczba osób objęta usługami opiekuńczymi specjalistycznymi (na 100 osób)	
	Obszar																						
	Kartuzy - miasto	623,71		14 138		8 680																	
1	Centrum	61,24	9,82%	1 982	14,02%	1 158	159,43	3,71%	39,86	2,02	12,61	4,04	127,65	1,01	1,46	0,55	0,50	2,93	0,96	3,58	0,96	0,10	
2	Tereny sportowe na północ od ul. 3 Maja	81,76	13,11%	1 060	7,50%	660	106,60	2,58%	15,09	0,94	8,49	0,00	80,19	0,09	0,57	0,28	0,47	1,13	0,28	2,08	0,28	0,09	
3	Obszar na pń.-zach. od Centrum	11,15	1,79%	1 263	8,93%	731	117,97	2,19%	4,75	3,17	4,75	0,00	42,76	0,32	0,63	0,63	0,24	0,87	0,40	2,14	0,95	0,00	
4	Osiedle Wybickiego	77,48	12,42%	6 293	44,51%	3 899	59,11	1,77%	6,52	1,43	4,45	0,48	68,17	0,11	0,21	0,30	0,30	1,13	0,49	1,11	0,17	0,10	
5	Tereny przemysłowe na wschód od linii kolejowej	111,74	17,92%	289	2,04%	187	394,46	11,76%	51,90	0,00	13,84	0,00	173,01	1,73	0,69	2,77	2,08	8,65	3,11	5,88	0,35	0,00	
6	Obszar na pld.-zach. od Centrum	163,07	26,14%	3 251	22,99%	2 045	71,36	1,47%	6,77	2,46	6,46	0,00	74,75	0,34	0,01	0,49	0,46	0,58	0,40	1,08	0,25	0,06	
	Jeziora: Klasztorne Małe, Klasztorne Duże, Melenko, Karczemne	117,27	18,80%	Wartość referencyjna (2013)			53,80	2,70%	28,7	1,67	8,43	0,75	94,42	0,60	0,60	0,84	0,68	2,55	0,94	2,64	0,49	0,06	

		Dane podstawowe charakteryzujące miasto i dany obszar problemowy (za 2013 r.)					Podsystem gospodarczy					Podsystem przestrzenny				
Lp.	Kryteria	Powierzchnia [ha]	Udział w ogóle powierzchni	Liczba mieszkańców	Udział w ogóle mieszkańców	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej (na 100 osób)	Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych	Liczba organizacji pozarządowych na 1 tys. mieszkańców	Poziom dochodów ludności mierzony wysokością średniego PIT na mieszkańca	Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 do ogólnej liczby budynków (w %)	Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu (mieszkalnego) na osobę (m2)	Udział budynków generujących emisje niskie (posiadających piece węglowe, koksove, ogrzewanie etażowe, itp.) oraz nieocieplonych, których główne drogi ewakuacyjne są wykonane z materiałów palnych do ogólnej liczby budynków (w %)	Udział budynków wymagających remontu	
	Obszar															
	Kartuzy - miasto	623,71		14 138		8 680										
1	Centrum	61,24	9,82%	1 982	14,02%	1 158	18,9%	18,8	4,9	20,69	17 125,59 zł	94%	26,85	91%	49%	
2	Tereny sportowe na północ od ul. 3 Maja	81,76	13,11%	1 060	7,50%	660	14,4%	8,9	14,3	6,60	17 355,34 zł	62%	31,51	42%	41%	
3	Obszar na pń.-zach. od Centrum	11,15	1,79%	1 263	8,93%	731	24,3%	3,7	32,0	1,58	20 231,51 zł	71%	17,65	48%	39%	
4	Osiedle Wybickiego	77,48	12,42%	6 293	44,51%	3 899	19,3%	3,1	13,4	2,54	17 800,30 zł	67%	17,32	24%	26%	
5	Tereny przemysłowe na wschód od linii kolejowej	111,74	17,92%	289	2,04%	187	12,1%	35,6	21,4	10,38	19 990,95 zł	58%	37,26	90%	40%	
6	Obszar na pld.-zach. od Centrum	163,07	26,14%	3 251	22,99%	2 045	14,9%	6,9	3,5	0,62	23 358,11 zł	49%	37,80	74%	32%	
	Jeziora: Klasztorne Małe, Klasztorne Duże, Melenko, Karczemne	117,27	18,80%	Wartość referencyjna (2013)			17,10%	11,8	28,6	7,07	19 310,30 zł	42,30%	23,0	61,50%	37,83%	

Podsystem społeczny

Porównania obszarów problemowych w podsystemie społecznym dokonano w oparciu o cztery wskaźniki obowiązkowe (pogrubione) i dwanaście wskaźników fakultatywnych.

- **Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności**
- **Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym**
- **Liczba przestępstw na 1 tys. mieszkańców**
- **Liczba niebieskich kart na 1 tys. mieszkańców**
- Liczba osób objętych nadzorem kuratora na 1 tys. mieszkańców
- Czyny karalne osób nieletnich na 1 tys. ludności
- Liczba osób pobierających zasiłki z tytułu świadczeń rodzinnych na 1 tys. mieszkańców
- Liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi na 100 osób
- Liczba osób uzależnionych na 100 osób
- Liczba rodzin niepełnych na 100 osób
- Liczba rodzin wielodzietnych na 100 osób
- Liczba osób nieaktywnych zawodowo na 100 osób
- Liczba osób nieaktywnych zawodowo 50+ na 100 osób
- Liczba osób z niepełnosprawnością na 100 osób
- Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi na 100 osób
- Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi specjalistycznymi na 100 osób

Należy zaznaczyć, iż z uwagi na trudności w pozyskaniu danych dla wskaźnika „Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności” jako alternatywny został wprowadzony do katalogu wskaźników obowiązkowych wskaźnik „Liczba niebieskich kart na 1 tys. mieszkańców”. Wskaźnik ten w podobny sposób ukazuje skalę problemu przemocy w rodzinie na poszczególnych obszarach.

Dane potrzebne do określenia wartości wskaźników pochodzą z Urzędu Miejskiego w Kartuzach, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach, Komendy Powiatowej Policji w Kartuzach, Powiatowego Urzędu Pracy w Kartuzach i Sądu Rejonowego w Kartuzach.

Tabela 6 Analiza obszarów w podsystemie społecznym

Lp.	Kryteria	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności	Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	Liczba przestępstw (na 1 tys. mieszkańców)	Liczba niebieskich kart na 1 tys. mieszkańców	Liczba osób objętych nadzorem kuratora na 1 tys. mieszkańców	Czyny karalne osób nieletnich na 1 tys. ludności	Liczba osób pobierających zasiłki z tytułu świadczeń rodzinnych na 1 tys. mieszkańców	Liczba rodzin z problemami opiekuńczo wychowawczymi (na 100 osób)	Liczba osób uzależnionych (na 100 osób)	Liczba rodzin niepełnych (na 100 osób)	Liczba rodzin wielodzietnych (na 100 osób)	Liczba osób nieaktywnych zawodowo (na 100 osób)	Liczba osób nieaktywnych zawodowo 50+ (na 100 osób)	Liczba osób z niepełnosprawnością (na 100 osób)	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi (na 100 osób)	Liczba osób objęta usługami opiekuńczymi specjalistycznymi (na 100 osób)	
	Obszar																	
	Kartuzy - miasto																	
1	Centrum	159,43	3,71%	39,86	2,02	12,61	4,04	127,65	1,01	1,46	0,55	0,50	2,93	0,96	3,58	0,96	0,10	
2	Tereny sportowe na północ od ul. 3 Maja	106,60	2,58%	15,09	0,94	8,49	0,00	80,19	0,09	0,57	0,28	0,47	1,13	0,28	2,08	0,28	0,09	
3	Obszar na płn.-zach. od Centrum	117,97	2,19%	4,75	3,17	4,75	0,00	42,76	0,32	0,63	0,63	0,24	0,87	0,40	2,14	0,95	0,00	
4	Osiedle Wybickiego	59,11	1,77%	6,52	1,43	4,45	0,48	68,17	0,11	0,21	0,30	0,30	1,13	0,49	1,11	0,17	0,10	
5	Tereny przemysłowe na wschód od linii kolejowej	394,46	11,76%	51,90	0,00	13,84	0,00	173,01	1,73	0,69	2,77	2,08	8,65	3,11	5,88	0,35	0,00	
6	Obszar na pld.-zach. od Centrum	71,36	1,47%	6,77	2,46	6,46	0,00	74,75	0,34	0,01	0,49	0,46	0,58	0,40	1,08	0,25	0,06	
	Wartość referencyjna	53,80	2,70%	28,7	1,67	8,43	0,75	94,42	0,60	0,60	0,84	0,68	2,55	0,94	2,64	0,49	0,06	

Analiza obszarów w podsystemie w sposób wyraźny i bezsprzeczny wskazuje na obszar nr 1 (Centrum) jako najbardziej zdegradowany w kontekście społecznym. Na obszarze tym zaobserwowano wyniki mniej korzystne od wartości referencyjnych dla województwa w kontekście wszystkich wskaźników obowiązkowych. Podobnie, wykazuje wyniki gorsze od średniej wartości dla miasta w przypadku wskaźników fakultatywnych.

Obszar centrum wyróżnia się na tle innych obszarów wysokim udziałem osób korzystających z systemu pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych. Świadczy to o niskich dochodach mieszkańców obszaru. Na obszarze występują ponadto patologie społeczne, o czym świadczy wysoki wskaźnik przestępczości, wystawianych niebieskich kart i czynów karalnych nieletnich.

Zaobserwowano ponadto, iż na obszarze tym występuje niski poziom aktywności zawodowej mieszkańców. Zjawisko to tym bardziej świadczy o degradacji społecznej obszaru, ponieważ osoby zamieszkujące centrum Kartuz mają zdecydowanie najłatwiejszy dostęp do rynku pracy, szczególnie z sektora usług oraz najlepszy dostęp do komunikacji publicznej, umożliwiającej dojazd do miejsc pracy położonych poza miastem.

Podobną charakterystyką wykazuje się obszar nr 5, jednak niska liczba jego mieszkańców sprawia, iż zidentyfikowane tam zjawiska mają o wiele mniejszy wpływ na ogólną sytuację społeczną w mieście. Choć liczby względne świadczą o intensywnym występowaniu negatywnych zjawisk społecznych, to z uwagi na bardzo niski stopień zaludnienia, problemy te, w ujęciu bezwzględny, dotyczą kilku lub kilkunastu rodzin. Stąd też mimo wysokich współczynników, nie należy mówić w tym przypadku o stopniu degradacji porównywalnym np. z obszarem nr 1.

Dla uzmysłowienia różnic w liczbach bezwzględnych w tabeli na kolejnej stronie przedstawiono porównanie obszarów sporządzone za pomocą takich wartości.

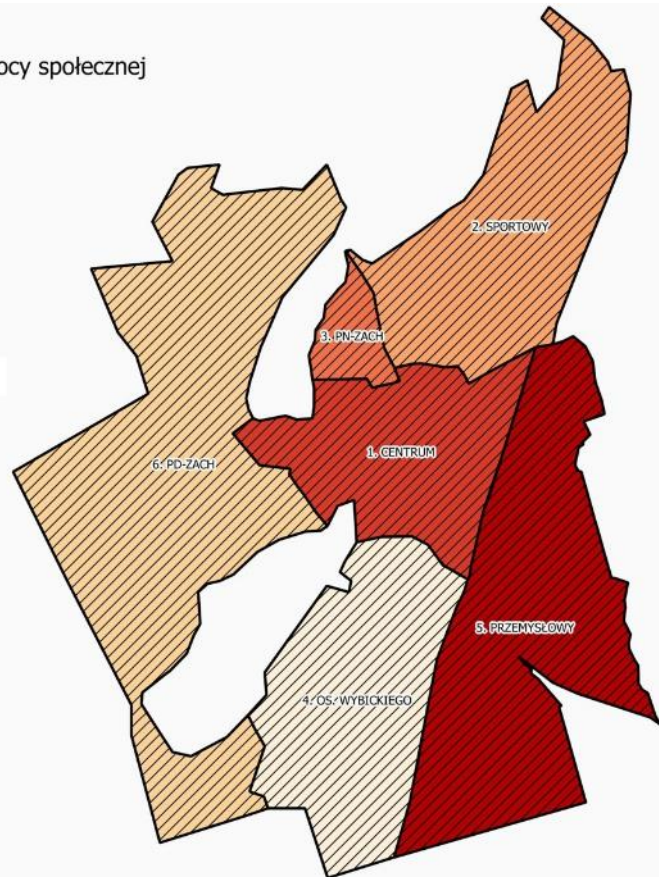
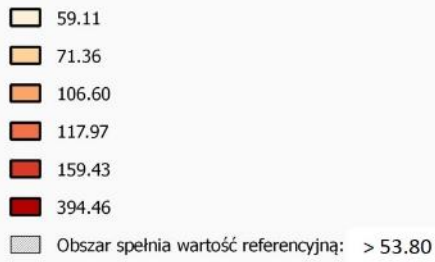
Natężenie poszczególnych wskaźników w skali miasta doskonale obrazują poniższe wykresy. Każdy ze wskaźników został zobrazowany pod kątem jego natężenia w poszczególnych obszarach. Ciemniejszy kolor oznacza bardziej intensywne występowanie danego zjawiska, zakreskowanie obszaru – oznacza spełnianie wartości referencyjnej.

Tabela 7 Wartości bezwzględne dla wybranych wskaźników fakultatywnych podsystemu społecznego na wszystkich obszarach miasta

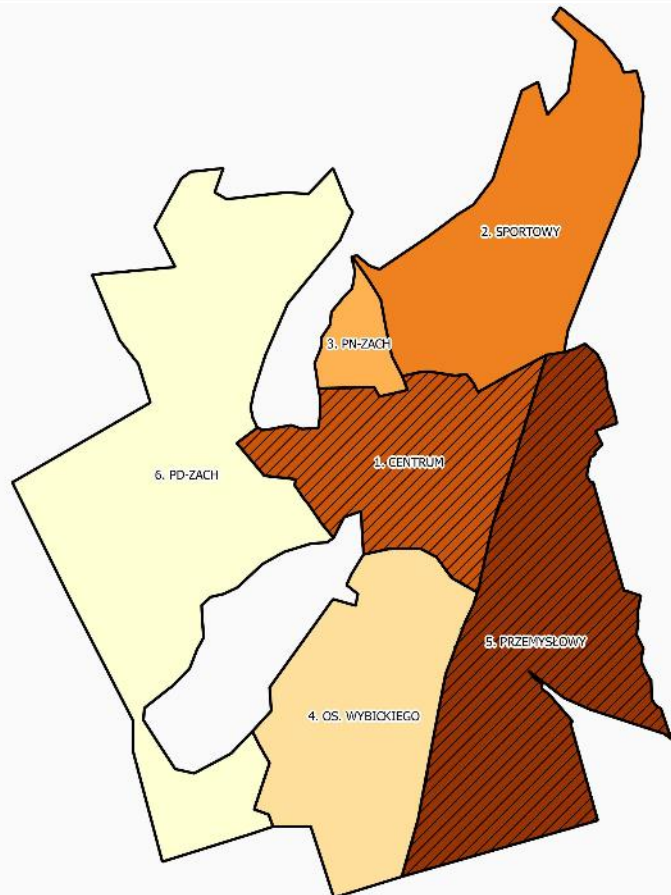
Lp.	Obszary/Wskaźnik	Liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi	Liczba osób uzależnionych	Liczba rodzin niepełnych	Ilość rodzin wielodzietnych	Liczba osób nieaktywnych zawodowo	Liczba osób nieaktywnych zawodowo 50+	Liczba osób z niepełnościami	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	Liczba osób objęta usługami opiekuńczymi-specjalistycznymi
1.	Centrum	20	29	11	10	58	19	71	68	19	2
2.	Tereny sportowe na północ od ul. 3 Maja	1	6	3	5	12	3	22	16	3	1
3.	Obszar na półn.-zach. od Centrum	4	8	8	3	11	5	27	12	12	0
4.	Osiedle Wybickiego	7	13	19	12	71	31	70	41	11	6
5.	Tereny przemysłowe na wschód od linii kolejowej	5	2	8	6	25	9	17	7	1	0
6.	Obszar na połd.-zach. od Centrum	11	20	16	15	19	13	35	18	8	2

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kartuzach

**Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej
na 1 tys. ludności**

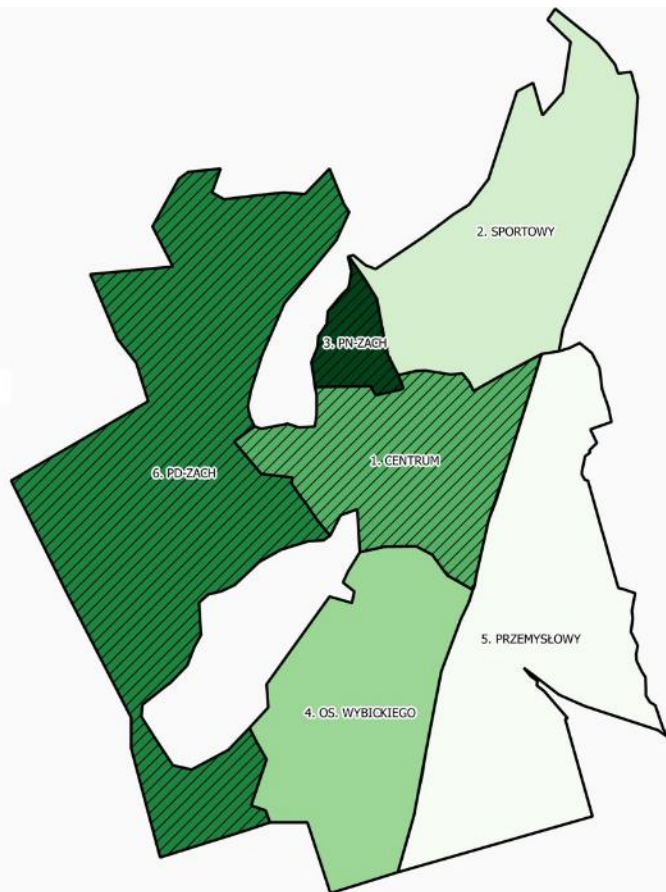
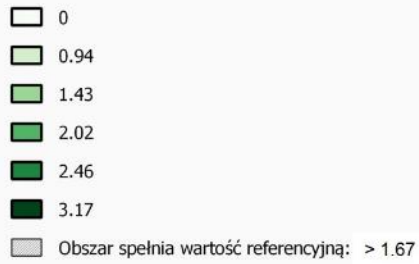

**Udział długotrwale bezrobotnych
wśród osób w wieku produkcyjnym**

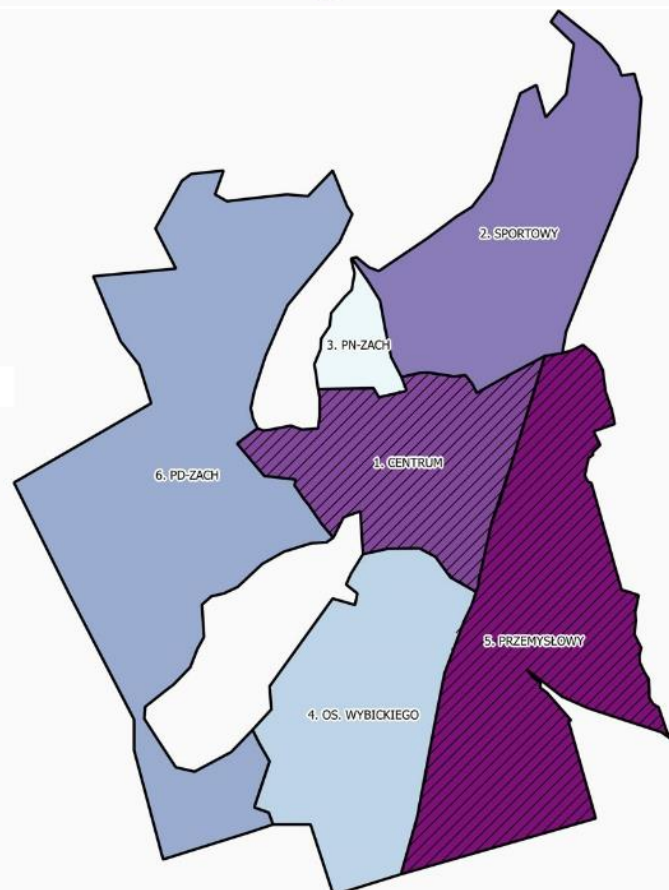
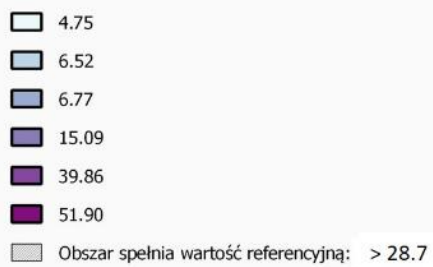
Liczba niebieskich kart

na 1 tyś. mieszkańców

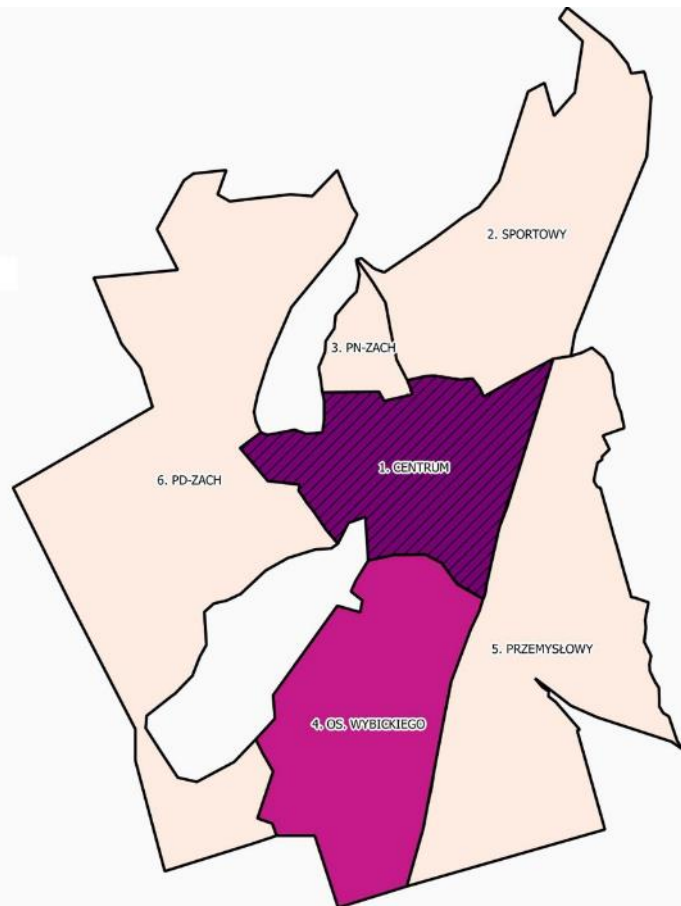
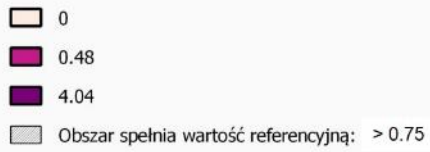
Liczba przestępstw

na 1 tyś. mieszkańców

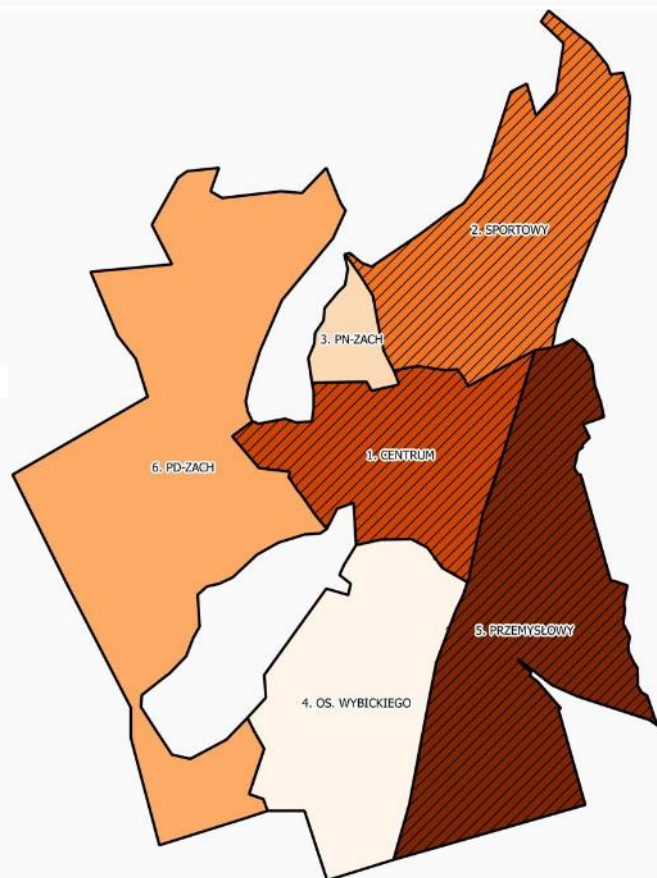
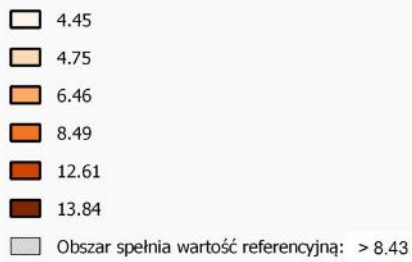
Czyny karalne osób nieletnich

na 1 tyś. nieletnich / 1 tyś ludności

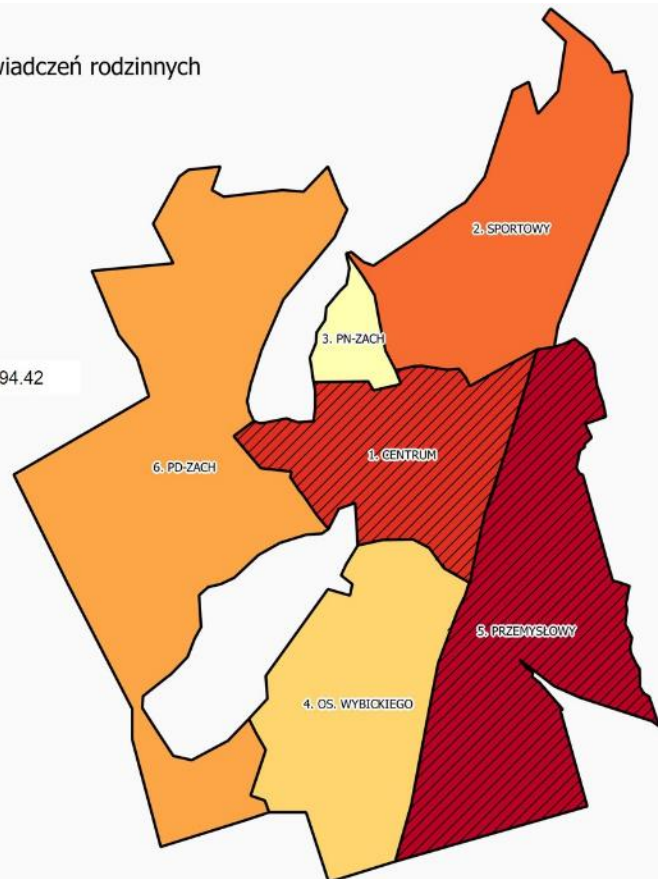
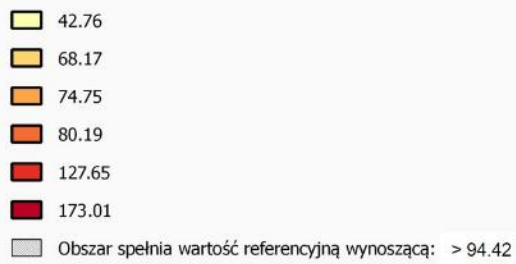

Liczba osób objętych nadzorem kuratora

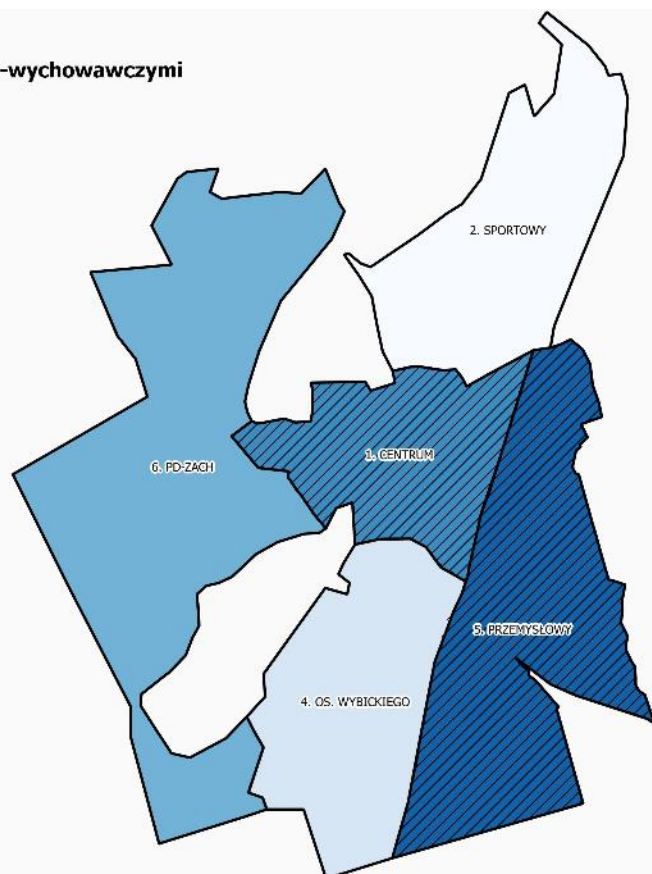
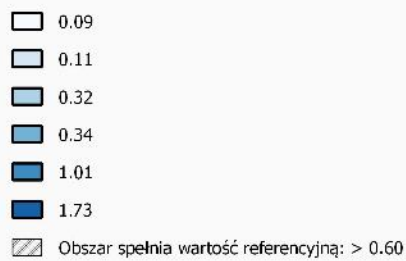
na 1 tyś. mieszkańców

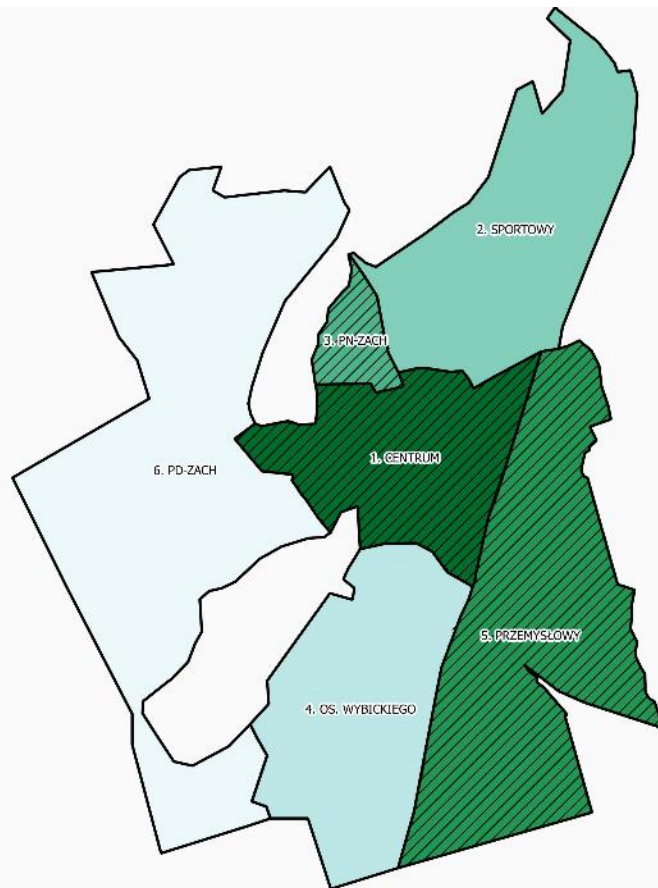
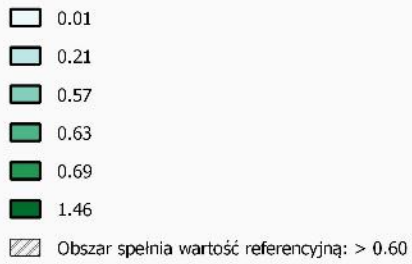
**Liczba osób pobierających zasiłki z tytułu świadczeń rodzinnych
na 1 tys. mieszkańców**

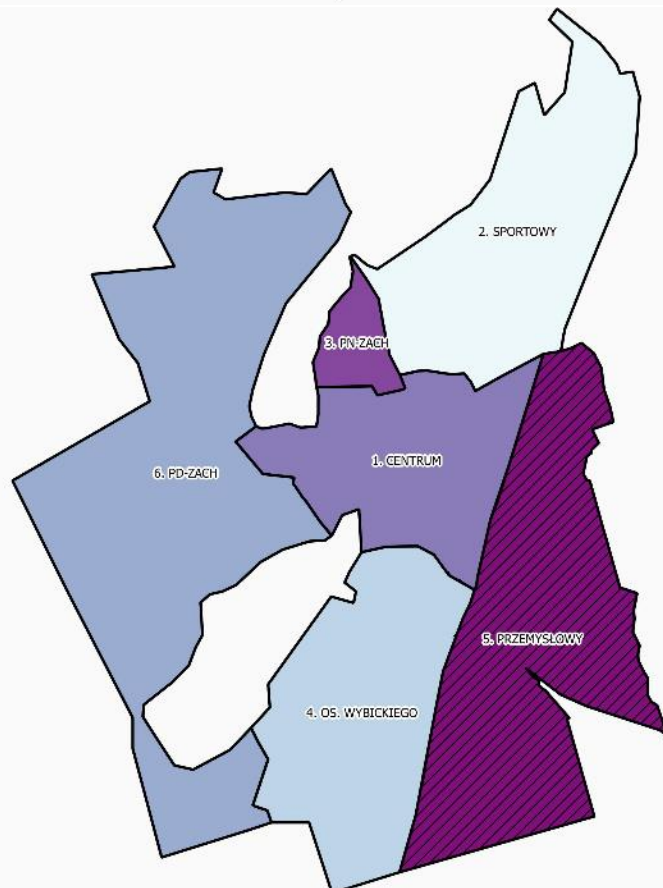
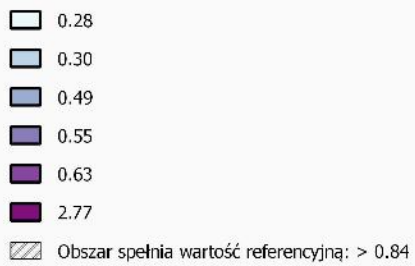
**Liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi
na 100 osób**

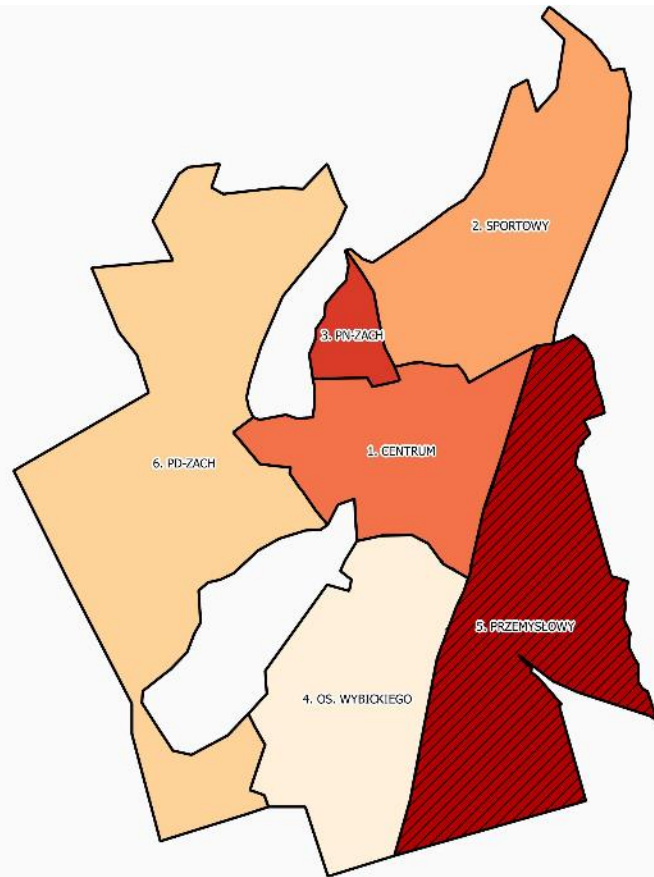
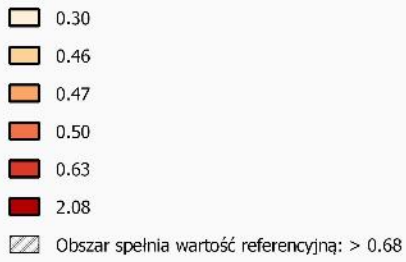
Liczba osób uzależnionych na 100 osób

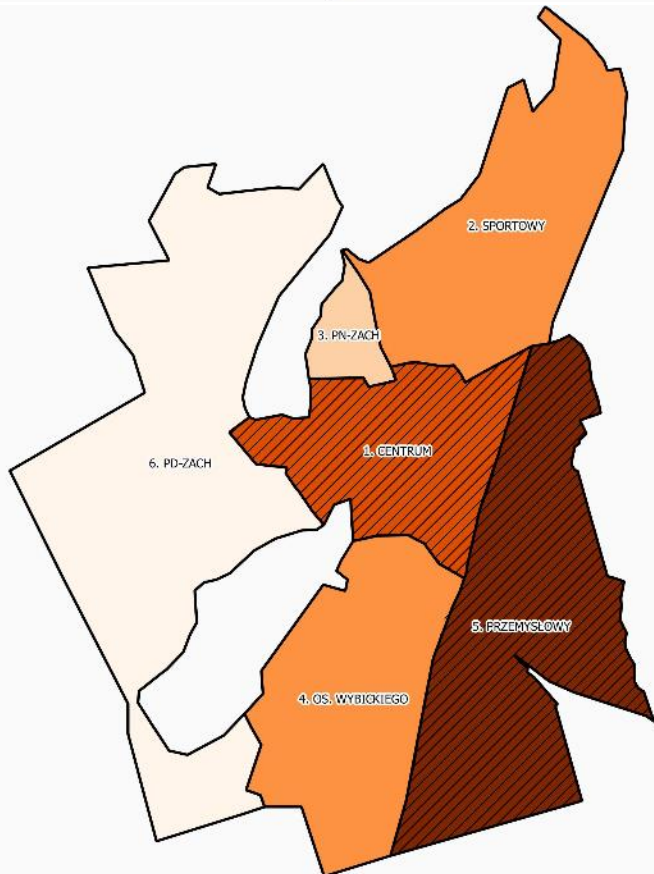
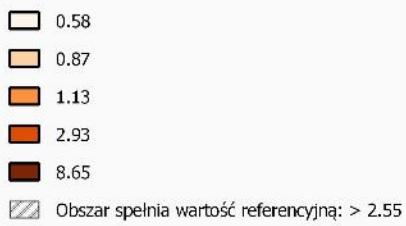
Liczba rodzin niepełnych na 100 osób

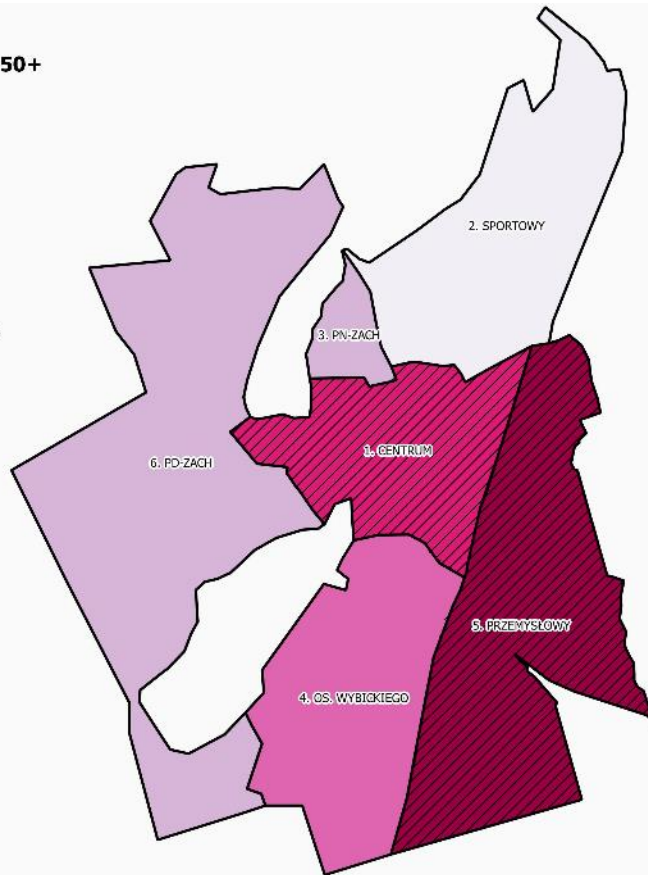
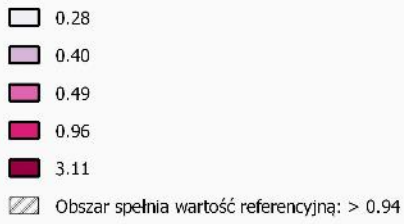
**Liczba rodzin wielodzietnych
na 100 osób**

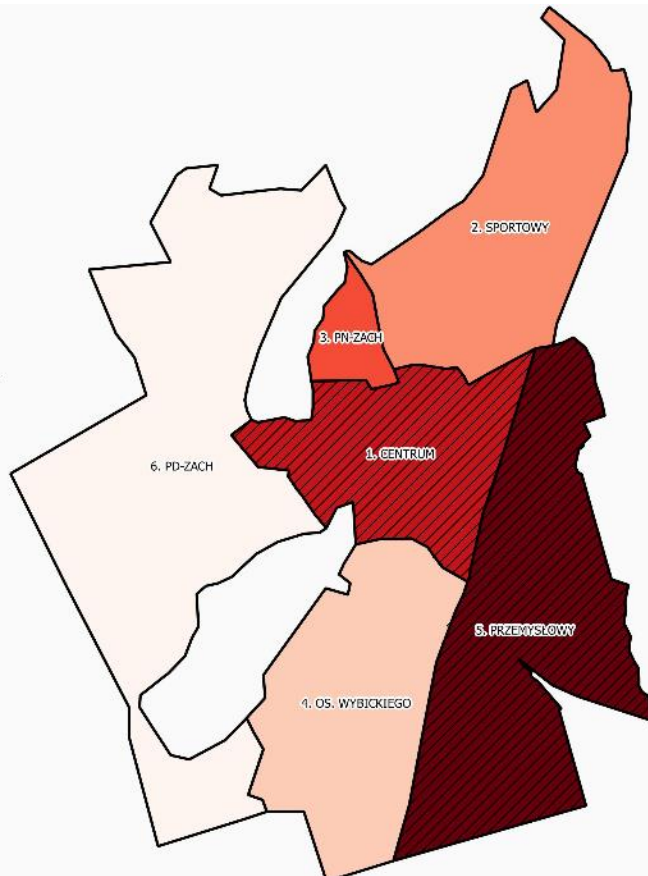
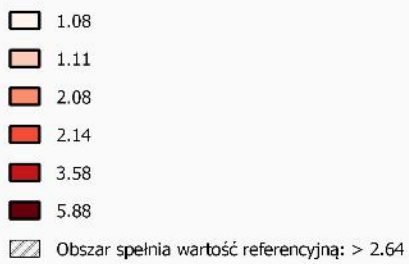
**Liczba osób nieaktywnych zawodowo
na 100 osób**

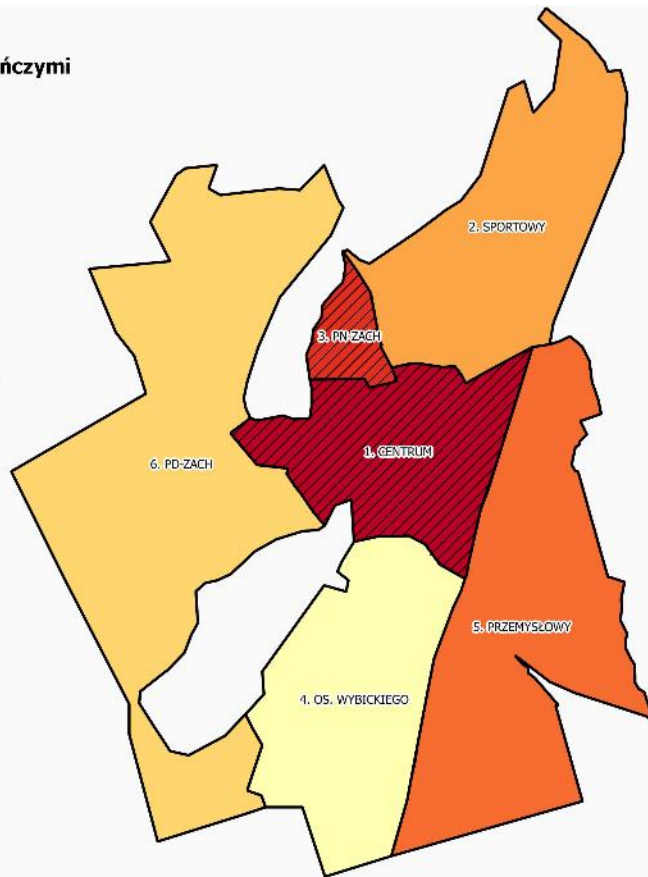
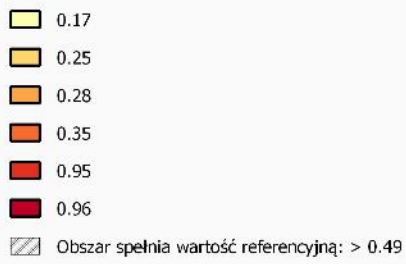
**Liczba osób nieaktywnych zawodowo 50+
na 100 osób**

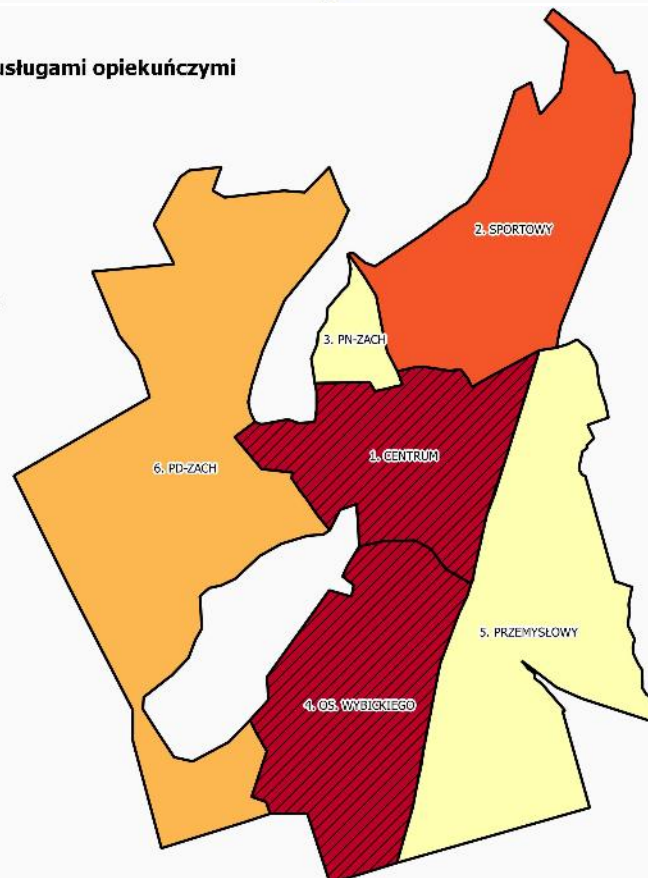
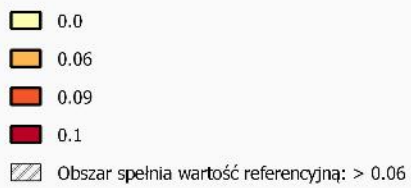
**Liczba osób z niepełnosprawnością
na 100 osób**

**Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi
na 100 osób**

**Liczba osób objęta specjalistycznymi usługami opiekuńczymi
na 100 osób**

Podsystem gospodarczy

Porównania obszarów problemowych w podsystemie gospodarczym dokonano w oparciu o trzy wskaźniki obowiązkowe (pogrubione) i dwa wskaźniki fakultatywne.

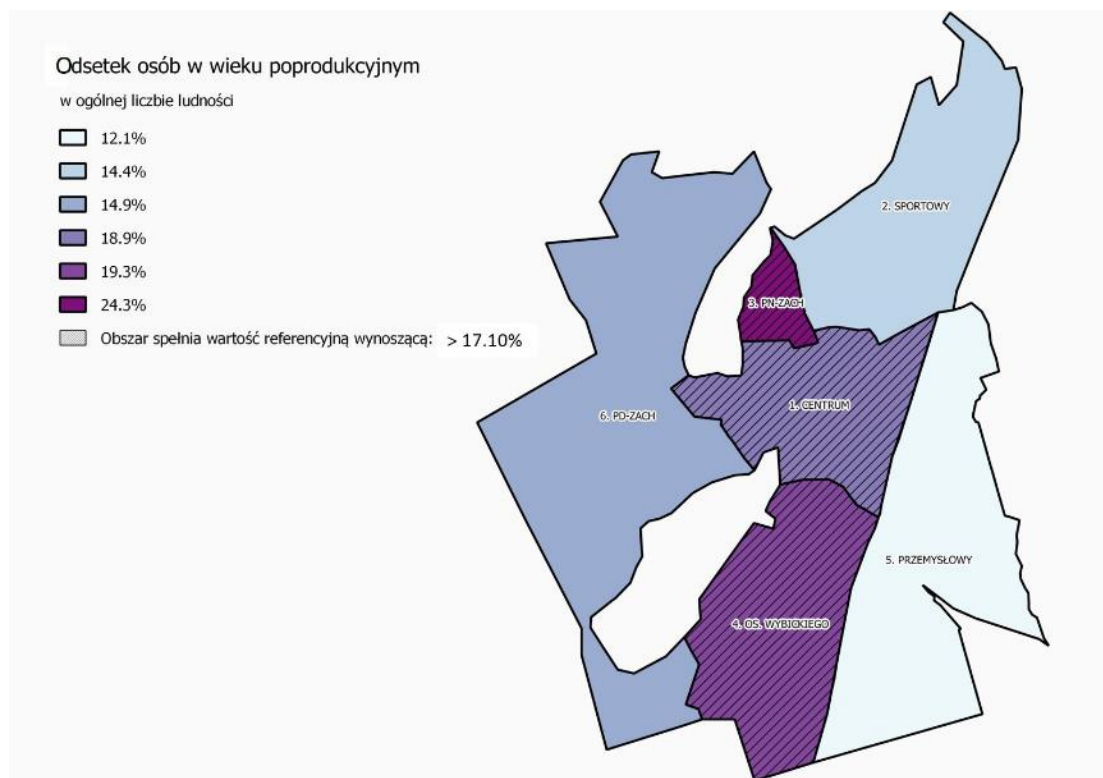
- **Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności**
- **Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób**
- **Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych**
- Liczba organizacji pozarządowych na 1 tys. mieszkańców
- Poziom dochodów ludności mierzony wysokością średniego PIT na mieszkańca

Dane potrzebne do określenia wartości wskaźników pochodzą z Urzędu Miejskiego w Kartuzach, Centralnej Ewidencji Działalności Gospodarczej, Krajowego Rejestru Sądowego, Powiatowego Urzędu Pracy w Kartuzach i Urzędu Skarbowego w Kartuzach.

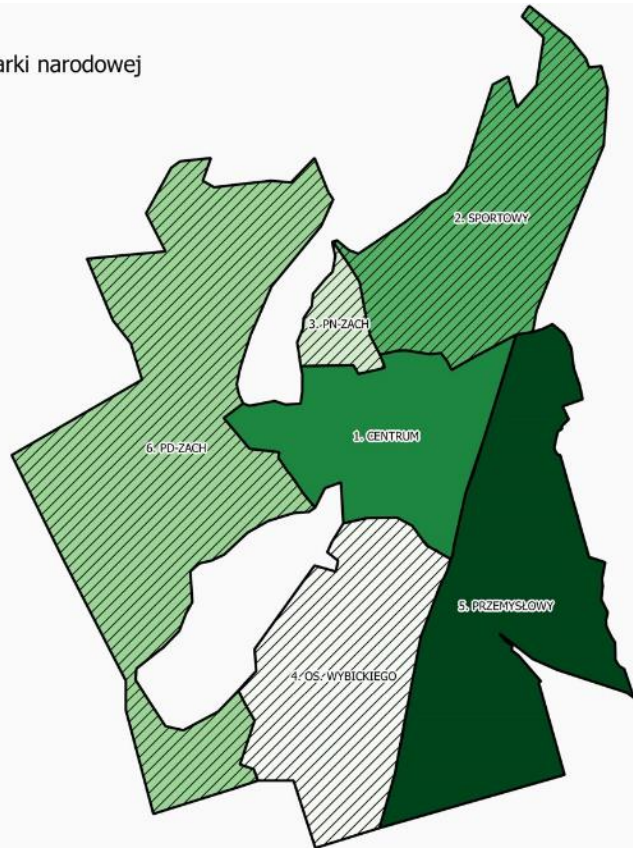
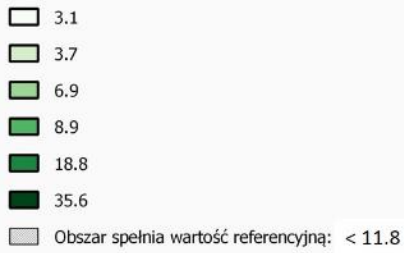
Tabela 8 Analiza obszarów w podsystemie gospodarczym

Lp.	Kryteria	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej (na 100 osób)	Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych	Liczba organizacji pozarządowych na 1 tys. mieszkańców	Poziom dochodów ludności mierzony wysokością średniego PIT na mieszkańca
	Obszar					
	Kartuzy - miasto					
1	Centrum	18,9%	18,8	4,9	20,69	17 125,59 zł
2	Tereny sportowe na północ od ul. 3 Maja	14,4%	8,9	14,3	6,60	17 355,34 zł
3	Obszar na płn.-zach. od Centrum	24,3%	3,7	32,0	1,58	20 231,51 zł
4	Osiedle Wybickiego	19,3%	3,1	13,4	2,54	17 800,30 zł
5	Tereny przemysłowe na wschód od linii kolejowej	12,1%	35,6	21,4	10,38	19 990,95 zł
6	Obszar na pld.-zach. od Centrum	14,9%	6,9	3,5	0,62	23 358,11 zł
Wartość referencyjna		17,10%	11,8	28,6	7,07	19 310,30 zł

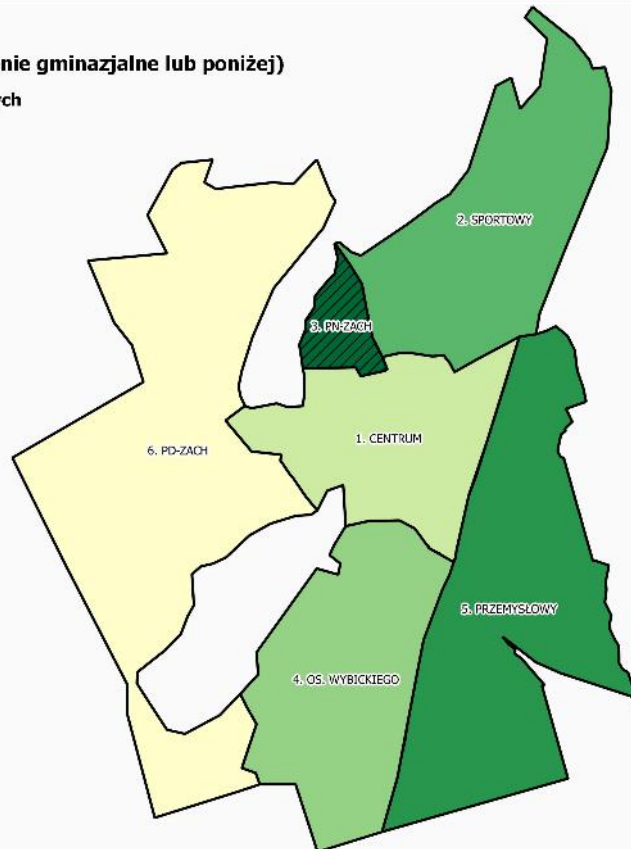
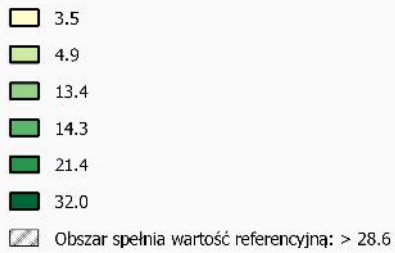
Wskaźniki przeanalizowano również w oparciu o wykresy obrazujące natężenie zjawisk w skali miasta. Ciemniejszy kolor oznacza bardziej intensywne występowanie danego zjawiska, zakreślenie obszaru – oznacza spełnianie wartości referencyjnej.

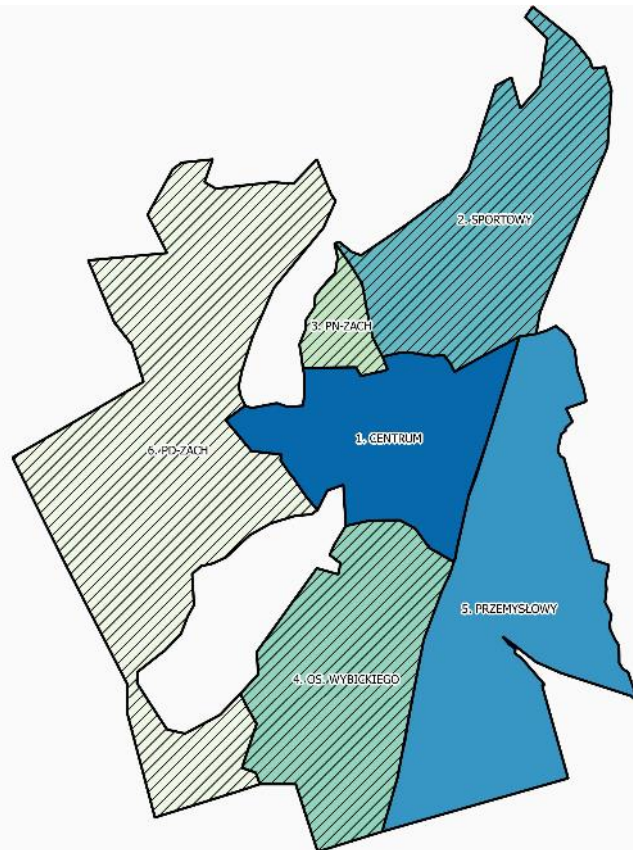
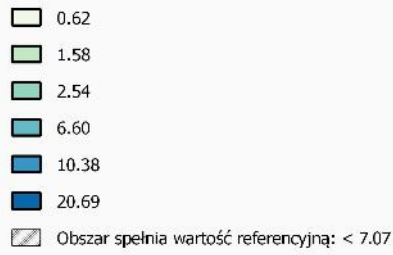
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej
na 100 osób

Odsetek osób bezrobotnych (wykształcenie gminajalne lub poniżej)
w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych

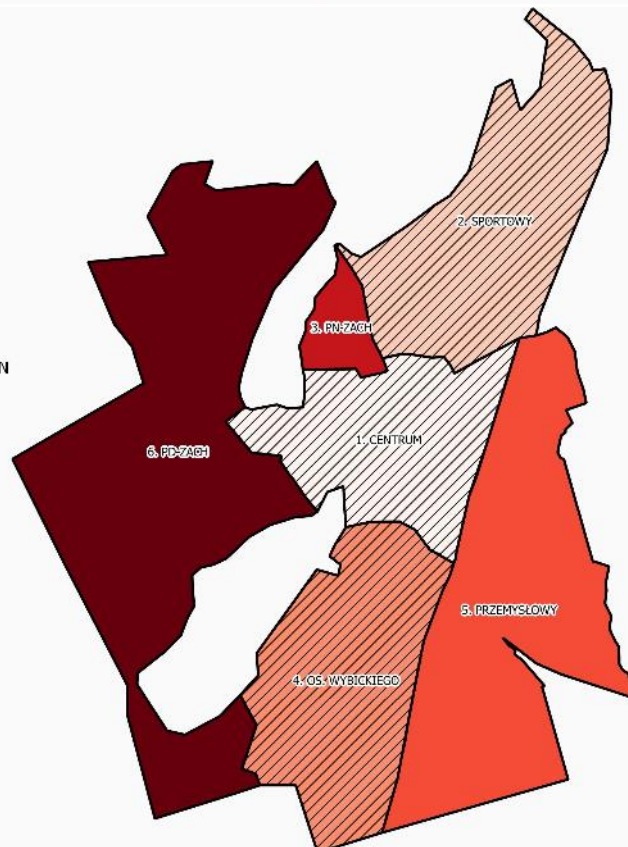

Liczba organizacji pozarządowych na 1 tyś. mieszkańców

Poziom dochodów ludności

wysokość średniego PIT / mieszkańca

Analiza wskaźników gospodarczych wskazuje na degradację obszarów 1, 2, 3, 4 w kontekście gospodarczym. Zauważalny jest wyraźnie wyższy od średniej wojewódzkiej udział osób w wieku poprodukcyjnym w udziale ludności, co wskazuje na szybkie starzenie się społeczeństwa Kartuz, w szczególności mieszkańców centrum i okolic (obrzeża miasta zaludniane są przez ludzi młodych). Wyraźnie i wprost powiązany ze starzeniem się ludności jest niski poziom dochodów mieszkańców, co widoczne jest w obszarach 1, 2 i 4.

Wyniki zamieszczone w tabeli wskazują, iż najbardziej zdegradowanym obszarem z punktu widzenia gospodarki jest obszar nr 4 „Osiedle Wybickiego”. Bezpośrednio należy to wiązać z wysokim udziałem osób w wieku poprodukcyjnym w lokalnej społeczności. Osoby te cechuje niski poziom aktywności gospodarczej i stosunkowo niskie dochody. Podobnie sytuacja kształtuje się na obszarze nr 3, gdzie udział seniorów w ogóle mieszkańców jest największy w całym mieście. Sytuacja na wskazanych obszarach nie jest jednak powiązana wprost z degradacją w ujęciu społecznym, stąd obszary te nie zostały wskazane jako konieczne do rewitalizacji w pierwszej kolejności.

Obszar centrum charakteryzuje się wyższym od przeciętnej dla województwa i miasta liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarczych i organizacji sektora pozarządowego. Jest to jednak powszechnie występujące zjawisko, obszar centrum stanowi najbardziej logiczną i najpopularniejszą siedzibę wszelkich organizacji, podobnie jest to najpopularniejsze miejsce prowadzenia działalności gospodarczej, szczególnie handlu i usług. Nie należy więc upatrywać w tych wynikach szczególnego rozwinięcia gospodarczego tych obszarów, a jedynie priorytet lokalizacji tego typu podmiotów na obszarze centrum.

Podsystem przestrzenny

Porównania obszarów problemowych w podsystemie przestrzennym dokonano w oparciu o dwa wskaźniki obowiązkowe i dwa wskaźniki fakultatywne.

- **Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 do ogólnej liczby budynków (w %)**
- **Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu (mieszkalnego) na osobę (m²)**
- Udział budynków generujących emisje niskie (posiadających piece węglowe, koksowe, ogrzewanie etażowe itp.) oraz nieocieplonych, których główne drogi ewakuacyjne są wykonane z materiałów palnych do ogólnej liczby budynków (w %)
- Udział budynków wymagających remontu (w %)

Dane potrzebne do określenia wartości wskaźników pochodzą z Urzędu Miejskiego w Kartuzach, Zarządu Gospodarki Mieszkaniowej i Spółdzielni Mieszkaniowej „Kaszuby”. Przeanalizowano również dane zawarte w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Kartuzy.

Tabela 9 Analiza obszarów w podsystemie przestrzennym

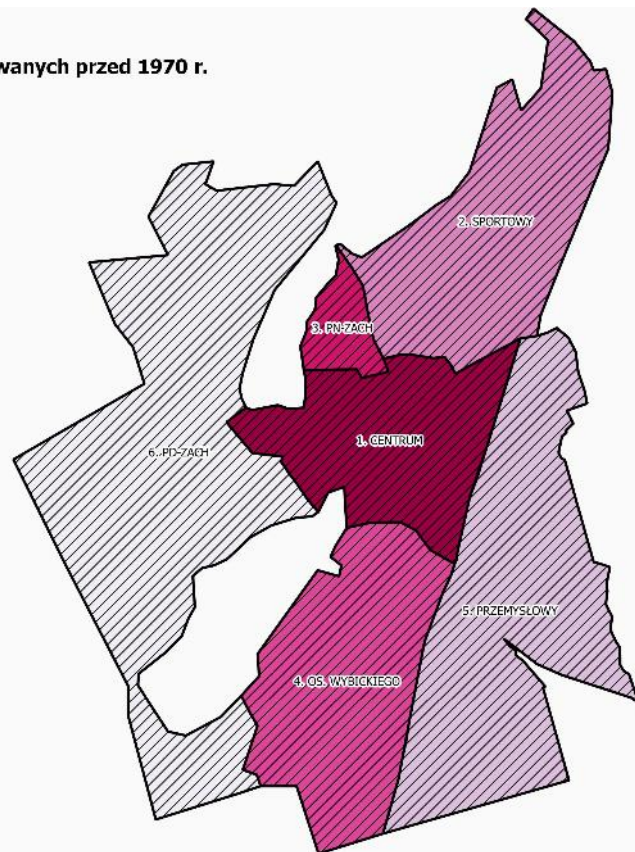
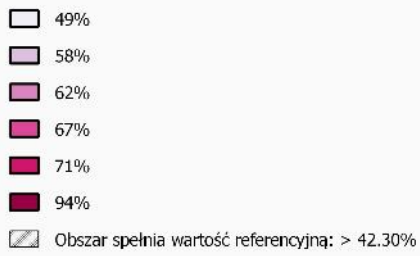
Lp.	Kryteria	Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 do ogólnej liczby budynków (w %)	Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu (mieszkalnego) na osobę (m2)	Udział budynków generujących emisje niskie (posiadających piece węglowe, koksowe, ogrzewanie etażowe, itp.) oraz nieocieplonych, których główne drogi ewakuacyjne są wykonane z materiałów palnych do ogólnej liczby budynków (w %)	Udział budynków wymagających remontu
	Obszar				
	Kartuzy - miasto				
1	Centrum	94%	26,85	91%	49%
2	Tereny sportowe na północ od ul. 3 Maja	62%	31,51	42%	41%
3	Obszar na półn.-zach. od Centrum	71%	17,65	48%	39%
4	Osiedle Wybickiego	67%	17,32	24%	26%
5	Tereny przemysłowe na wschód od linii kolejowej	58%	37,26	90%	40%
6	Obszar na połd.-zach. od Centrum	49%	37,80	74%	32%
Wartość referencyjna		42,30%	23,0	61,50%	37,83%

Analiza wskaźników przestrzennych wskazuje, iż infrastruktura obszaru centrum jest najbardziej zdegradowana. Udział budynków kilkudziesięcioletnich i starszych jest tam największy, a co za tym idzie występują na tym obszarze największe potrzeby remontowe. Przekłada się to również na straty w środowisku. Obszar centrum jest, podobnie jak obszar przemysłowy, najbardziej narażony na zanieczyszczenie będące skutkiem dominacji źródeł niskiej emisji.

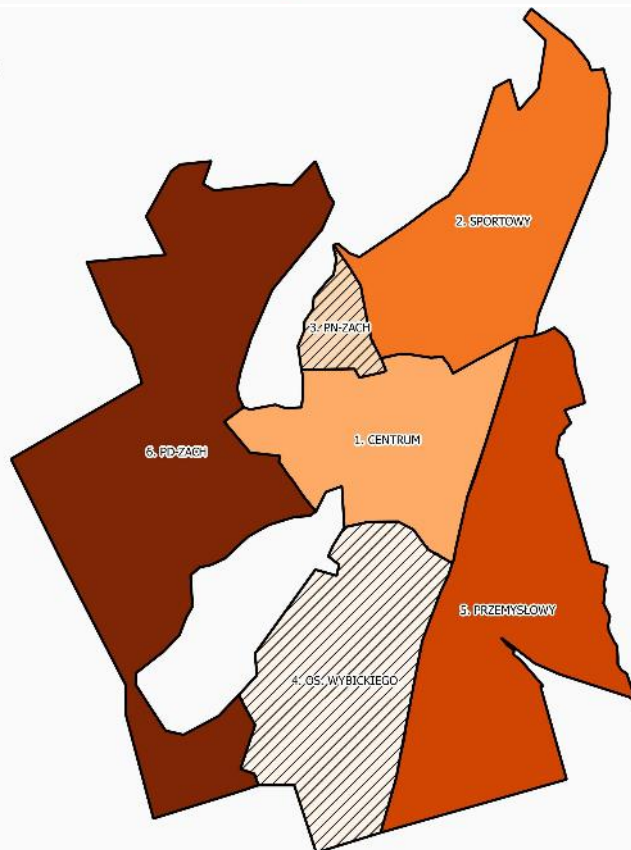
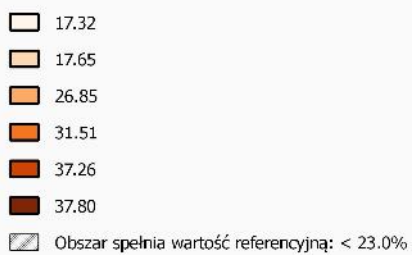
Zabudowa obszaru centrum ma charakter historyczny, w dużej części wpisany do rejestru zabytków, co eliminuje dowolność w realizacji remontów i prac budowlanych. Podobnie, remonty tego typu budynków są wyjątkowo kosztochłonne, co przekłada się na niskie zainteresowanie właścicieli obiektów realizacją takich prac.

Rozkład problemów infrastrukturalnych w skali miasta, mierzony głównie jej wiekiem i stanem technicznym doskonale prezentują zamieszczone niżej wykresy. Ciemniejszy kolor oznacza bardziej intensywne występowanie danego zjawiska, zakreskowanie obszaru – oznacza spełnianie wartości referencyjnej.

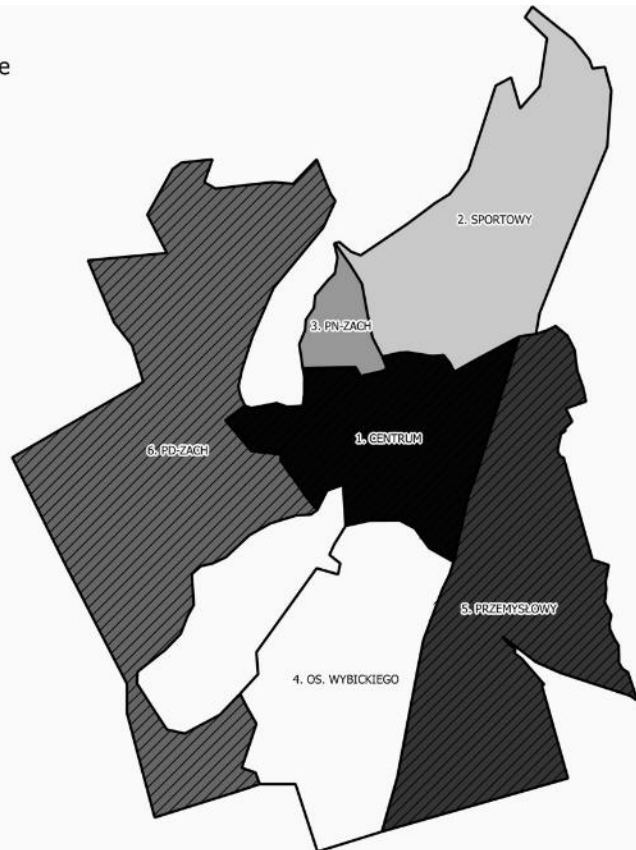
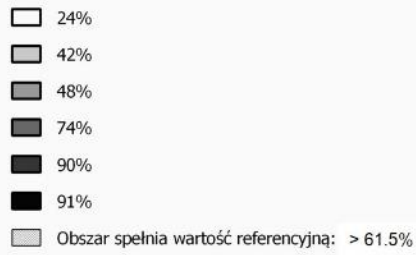
**Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r.
do ogólnej liczby budynków**

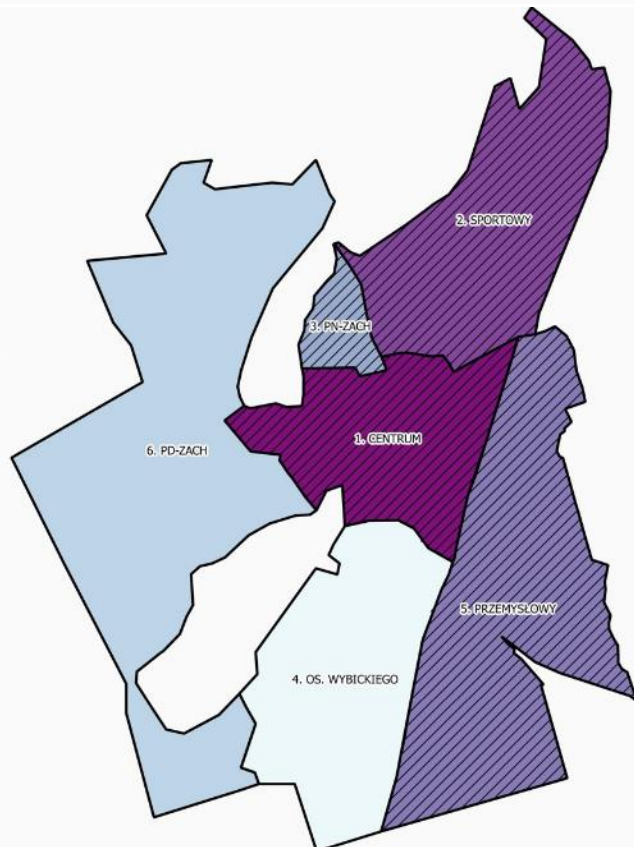
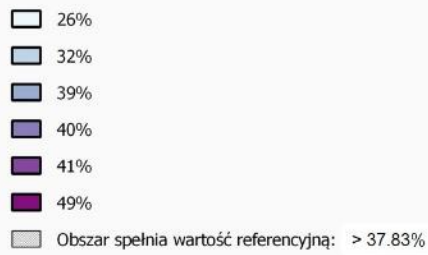
**Powierzchnia użytkowa lokalu mieszkalnego
na osobę [m²]**

Udział budynków generujących niskie emisje
do ogólnej liczby budynków

Udział budynków wymagających remontu

6. Wybór obszaru zdegradowanego typowanego do rewitalizacji

Przeprowadzona analiza wskaźnikowa wskazała na obszary miasta, które najbardziej narażone są na degradację w ujęciu społecznym, gospodarczym i przestrzennym.

Za obszary najbardziej zdegradowane w kontekście społecznym uznać należy:

- Obszar nr 1
- Obszar nr 5

Na degradację gospodarczą narażone są najbardziej:

- Obszar nr 2
- Obszar nr 3
- Obszar nr 4

Degradacja w ujęciu przestrzennym jest natomiast najbardziej realna na terenie:

- Obszaru nr 1
- Obszaru nr 3

Dzięki dysponowaniu dodatkowymi danymi, zebranymi przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kartuzach możliwe było szersze porównanie obszarów problemowych pod względem występowania kluczowych problemów społecznych, takich jak: uzależnienia, wielodzietność, niska aktywność zawodowa, niepełnosprawność. Pozwoliło to na bardziej precyzyjne określenie stopnia degradacji każdego z obszarów w kluczowym podsystemie społecznym.

Jako uzupełniające wskaźniki podsystemu społecznego, które posłużyć miały pogłębionej analizie społeczeństw poszczególnych obszarów, zostały wskazane:

- Liczba rodzin z problemami opiekuńczo wychowawczymi na 100 osób,
- Liczba osób uzależnionych na 100 osób,
- Liczba rodzin niepełnych na 100 osób,
- Liczba rodzin wielodzietnych na 100 osób,
- Liczba osób nieaktywnych zawodowo na 100 osób,
- Liczba osób nieaktywnych zawodowo 50+ na 100 osób,
- Liczba osób z niepełnosprawnością na 100 osób,
- Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi na 100 osób,
- Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi specjalistycznymi na 100 osób.

Szczególną wagę przyłożono do porównania pilności interwencji w ramach obszarów nr 1 i nr 5, określonych już na wcześniejszym etapie jako obszary o największym poziomie degradacji społecznej. Pogłębiona analiza wskaźnikowa potwierdziła, iż obszar Centrum wraz z terenami przemysłowymi zlokalizowanymi po wschodniej stronie miasta charakteryzują się występowaniem w wysokim natężeniu większości zjawisk społecznych, będących pierwotnymi przyczynami obniżenia jakości życia mieszkańców i występowania patologii.

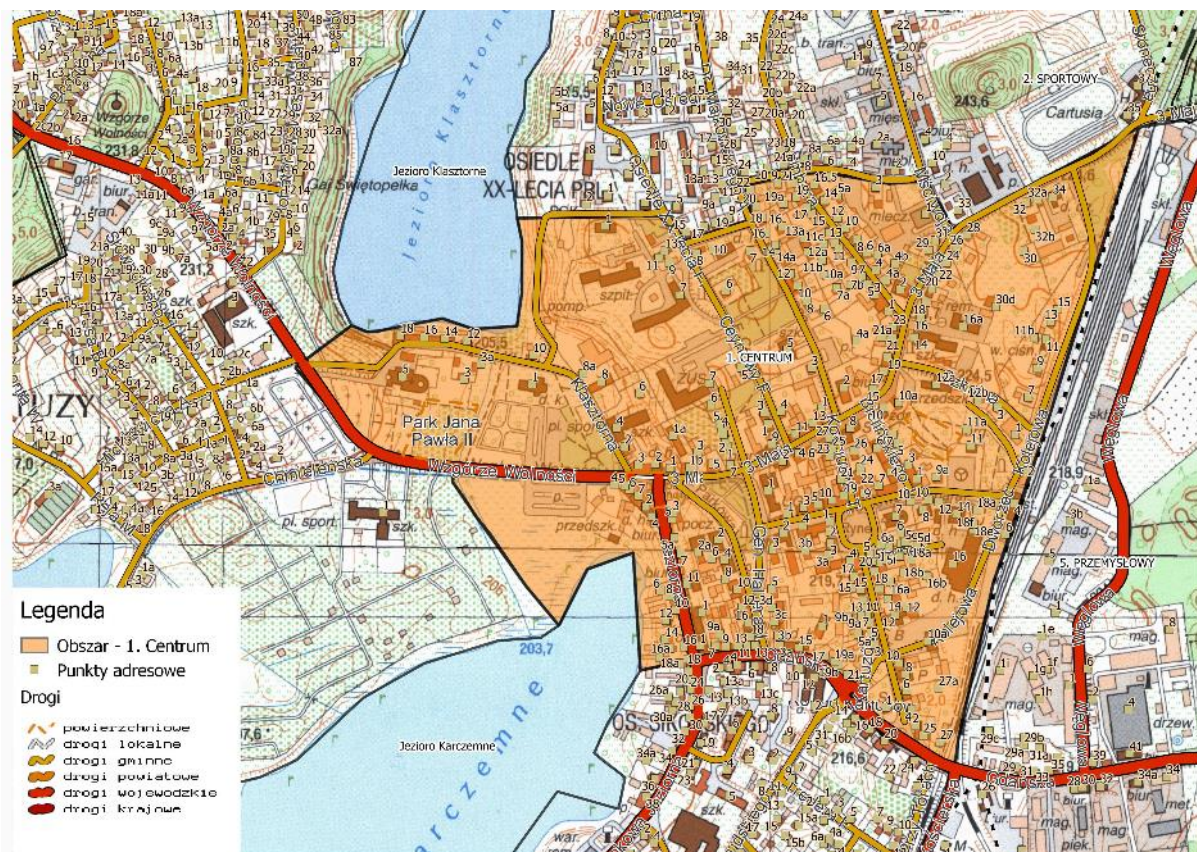
Analiza wyników badania wyraźnie wskazuje, iż obszar terenów przemysłowych wraz z obszarem Centrum dominują wyraźnie na tle innych obszarów, co więcej dotyczy to w podobnej skali problemów

o różnej genezie. Wydaje się więc, iż oba te obszary wymagają najpilniejszej interwencji miasta w celu rozwiązania istniejących problemów społecznych. Wniosek ten spotyka się jednak z wyraźnym zastrzeżeniem.

Mimo występowania w dużym natężeniu poważnych problemów społecznych należy mieć na uwadze odmienny charakter tych dwu obszarów. Obszar Centrum to obszar wysoce zurbanizowany, gęsto zaludniony, zamieszkały przez niemal 2 tys. osób, co sprawia, iż w przypadku występowania danego problemu społecznego w dużym natężeniu można mówić o znaczącej skali tego problemu. Tymczasem dwukrotnie większy pod względem powierzchni obszar przemysłowy położony na wschodzie miasta charakteryzuje niski poziom zaludnienia i urbanizacji. Jest to obszar o niskim poziomie ładu przestrzennego i estetyki, co sprzyja występowaniu patologii społecznych. Jednocześnie, niska liczba stałych mieszkańców – niespełna 300 osób, sprawia, iż występowanie problemu społecznego u kilku rodzin powoduje, iż staje się on dominującym problemem obszaru. Należy mieć to na uwadze przy analizie wskaźnikowej i inaczej rozpatrywać reprezentacyjność problemów występujących na tym obszarze.

Mając na uwadze powyższe, a także analizując skalę natężenia poszczególnych wskaźników, w szczególności w ujęciu społecznym i przestrzennym, a także zaludnienia i znaczenia dla dalszego rozwoju miasta za obszar zdegradowany uznano obszar nr 1 (Centrum). Położenie obszaru na tle miasta wskazuje poniższa mapa.

Rysunek 5 Obszar nr 1 (Centrum) na tle miasta Kartuzy

Jak wspomniano wyżej obszar jest narażony na degradację w ujęciu społecznym. Wskazuje się na wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego mające złożone przyczyny. Na potrzebę porównania

obszaru Centrum z pozostałymi obszarami miasta dokonano analizy lokalnych środowisk pod kątem problemów społecznych rejestrowanych przez jednostki pomocy społecznej. Analiza w liczbach względnych wyraźnie wskazuje, iż natężenie poszczególnych problemów jest znacząco wyższe na tym obszarze w porównaniu do pozostałych obszarów.

Dominującymi i systematycznie narastającymi problemami społecznymi na wskazanym obszarze jest wysoki wskaźnik seniorów oraz osób niepełnosprawnych.

Na skutek zmian demograficznych znacząco wzrastają potrzeby związane z opieką nad osobami starszymi oraz wsparcia w postaci różnego rodzaju usług społecznych dla tej grupy osób. Kluczowym aspektem jest brak efektywnego wsparcia dla osób starszych pozwalającego im jak najdłużej funkcjonować w swoim środowisku lokalnym i domowym. Równorzędnym problemem jest również ilość osób niepełnosprawnych pozostających bez perspektyw na prawidłowe funkcjonowanie w życiu społeczności lokalnej.

Kolejnym zjawiskiem wykluczenia społecznego jest wysoki poziom bezrobocia i nieaktywności zawodowej głównie wśród osób powyżej 50 r. ż.

Bezrobocie stanowi jeden z najtrudniejszych problemów społeczno-gospodarczych. Jest od dawna przedmiotem zainteresowania instytucji pomocy społecznej, ponieważ ze względu na swoje następstwa jest poważnym problemem społecznym. Osoba bezrobotna zostaje pozbawiona komfortu psychicznego, wynikającego z poczucia przynależności do grupy, odpowiedzialności i obowiązku wobec innych, a z czasem przynosi postawy antyspołeczne, sprzyja przestępczości, usprawiedliwia ją oraz poszerza zakres jej motywacji.

Konsekwencją takiego stanu rzeczy jest wysoki poziom ubóstwa i systematycznie wzrastająca liczba osób korzystających z pomocy społecznej. Taki stan powoduje nieodwracalne szkody nie tylko ekonomiczne, ale przede wszystkim społeczne, łącznie z daleko idącą demoralizacją i wykluczeniem osób pozostających bez zatrudnienia, a co za tym idzie ich rodzin, w tym przede wszystkim dzieci i młodzieży. Sytuację taką potwierdza kolejny wskaźnik w postaci wysokiego poziomu przestępczości i wykroczeń popełnianych na omawianym obszarze zarówno przez osoby dorosłe jak i osoby nieletnie. Konsekwencją takiego stanu rzeczy jest nasilające się zjawisko ubożenia rodzin spowodowane niskim poziomem dochodów ludności, a w efekcie większą skłonnością do uzależnień w szerokim tego słowa znaczeniu, przemocy i wandalizmu. Rozmiary zjawiska uzależnień odnotowane w oficjalnych statystykach mogą różnić się od faktycznego stanu. Najlepiej widać to w sferze odczuć społecznych mieszkańców, którzy bardzo często wskazują na uzależnienia jako poważny problem społeczny. Sygnalizuje to również bardzo wysoka liczba rodzin objętych procedurą niebieskich kart.

W kontekście centrum miasta wskaźniki dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej prezentują stosunkowo korzystne wyniki. Należy tu jednak podkreślić, iż nie jest to wprost powiązane z jakością życia i poziomem dochodów mieszkańców centrum. Właścicielami podmiotów w znacznej większości są osoby spoza obszaru problemowego, a nawet spoza obszaru gminy. Są to również w znacznej większości przedsiębiorstwa jedno lub dwu osobowe charakteryzujące się niską zatrudnialnością. Pomimo korzystnej lokalizacji obszaru, baza usługowa Centrum pozostaje na niskim poziomie zarówno pod względem estetyki, jak i oferowanych usług. Dlatego też, wskaźnik ten bardzo trudno odnieść wprost do trudnej sytuacji omawianego terenu problemowego. Bardziej wiarygodnym wskaźnikiem określającym sytuację gospodarczą obszarów problemowych jest określenie poziomu dochodów ludności określanego poprzez wielkość podatku dochodowego od osób fizycznych na analizowanym obszarze względem średniej dla obszaru miasta.

Starzejące się społeczeństwo stanowi jeden z powszechniejszych problemów ówczesnych miast. W tej sytuacji wysoki odsetek osób starszych niezdolnych do utrzymania odpowiedniego stanu infrastruktury oraz cechujących się niską aktywnością społeczną stanowi zagrożenie pojawienia się w perspektywie szeregu niebezpieczeństw, prowadzących między innymi do systematycznego obniżania rangi przestrzeni publicznej. Zjawisko to będzie potęgować słabość ekonomiczną obszaru, a tereny posiadające potencjalną dużą wartość dla rewaloryzacji śródmiejskich funkcji będzie zamieszkiwać ludność niezdolna ekonomicznie do włączenia się w procesy przekształceń. Dodatkowo, biorąc pod uwagę dynamikę wzrostu ludności oraz trend demograficzny charakteryzujący się stałym spadkiem ilości mieszkańców miasta (powszechny problem suburbanizacji terenów miejskich) prowadzi do spadku jakości życia w obszarze centrum i utratę jego podstawowych funkcji.

Ze względu na zidentyfikowane problemy i ich relatywnie duże znaczenie w porównaniu do innych części miasta – na powyższym obszarze postulowana jest intensyfikacja działań inwestycyjnych. Należy podkreślić, że w omawianym obszarze znajduje się aż 10 zlokalizowanych na terenie miasta Kartuszy budynków komunalnych oraz 4 pełniące funkcje kulturalno-oświatowe i społeczne. Większość stanowią budynki wybudowane przed rokiem 1970 i wszystkie wymagają pilnych inwestycji. W centrum mieści się też wiele obiektów o randze powiatowej. Ze względu na swój unikalny charakter i walory kulturowe omawiany obszar stanowi układ urbanistyczny wpisany do rejestru zabytków województwa pomorskiego. Do szczególnej dewastacji przyczynia się tu też wzmożony ruch kołowy na głównych arteriach dróg wojewódzkich. Bazując na ukształtowanej w przeszłości strukturze przestrzennej oraz na silnym poczuciu tożsamości mieszkańców konieczne jest podjęcie działań zmierzających dostosowania przestrzeni publicznych omawianego terenu do standardów europejskich. Należy wzmocnić przepustowość i podnieść atrakcyjność obszaru, co wpłynie bezpośrednio na jakość życia i korzystania z przestrzeni publicznych zarówno mieszkańców i turystów.